PUBLICACIÓ PER A LA GENT
CULTURALMENT ACTIVA

Via fora!!

16

TARDOR 1987

PROMOTORA DE CULTURA POPULAR

ENHAVO

3 PRI LA KOMPROMISO INTER LA PASIOJ
5 EKONOMIA DEMOKRATIO. Xavier Tudela
6 EBLECOJ (2). Jeremy Rifkin
8 LA FINANCADO DE LA PRODUKTKOOPERATIVOJ KAJ DE LA ALTERNATIVAJ ENTREPRENOJ. Denis Horman
11 12ª INTERNACIA KONFERENCO DE CIEMEN
12 CHIMAY,ĈU LA VALONA MONDRAGÓN?. Max Delespesse
16 PRI LA VOLONTULADO
19 LA FUNGO KAJ LA KULTURGENEZO. Josep M. Fericgla
20 DEBATTAGOJ PRI LA KULTURA PROBLEMARO EN PALLARS. Xavier Massot
22 LA STUDCENTRO JOAN BARDINA
24 INTERPAROLO KUN CARLES CASTELLANOS

CONTENTS

3 THE COMPROMIS WITH PASSIONS
5 ECONOMIE DEMOCRACY. Xavier Tudela
6 CHOICES (2). Jeremy Rifkin
8 FINANCING OF PRODUCTION COOPERATIVES AND ALTERNATIVE COMPANIES. Denis Horman
11 XII INTERNATIONAL CONFERENCE OF C.I.E.M.E.N.
12 CHIMAY, IN MONDRAGON VALO? Max Delespesse
16 ON WILL-POWER
19 MUSHROOMS AND THE BEGINNING OF CULTURES. Josep M. Fericgla
20 CONFERENCE DEBATE ON THE CULTURAL PROBLEMS IN PALLARS. Xavier Massot
22 TEACHING CENTRE JOAN BARDINA
24 CONVERSATION WITH CARLES CASTELLANOS

VIA FORA! Nº 16. Tardor del 1987. Publicació per a gent culturalment activa. Podeu reproduir qualsevol part, però us agraïriem que en féssiu constar la procedència. En aquest número han col·laborat el Centre d'Esperanto de Sabadell i na Quima Safont, en les traduccions, i Carles Molins, en la fotocomposició. Edita: ASSOCIACIÓ ENLLAÇ. Apartat de Correus-85, 08291 RIPOLLET (el Vallès Occidental). Telèfons: 691 27 72 i 692 51 83. I també amb seu al C.P.C.P., Turó dels Pujols, 08739 Guardiola de Font-Rubí (l'Alt Penedès). Telèfon: 897 43 05. Imprès en els Països Catalans per Gràfiques Salvadó (Barcelona). A.L.B.: 13.925/1984

DEL COMPROMÍS AMB LES PASSIONS

Encara hi ha qui creu que el treball dignifica, que el treball realitza, que el treball allibera. Que la nostra vida gira entorn del guanyapà quotidià. Certament, per a la majoria de nosaltres el treball és una realitat (per a qui ho és, de realitat) aclaparadora. Omnipresent, hem après a considerar-lo imprescindible i a argumentar subterfugis per tal de justificar-lo. Gelós i exclusiu, ens demana fidelitat. De la seva dubtosa gratificació, però, la nostra supervivència n'ha d'estar agraïda, no pas la vida.

Però li fem el salt. Altres activitats més atractives s'escolen entre els plecs del treball. Més o menys solitàries, més o menys solidàries, ens ofereixen la possibilitat d'apassionar-nos per la reflexió o l'acció, per la contemplació o la compartició. Aquesta opció, sovint presa individualment i desenvolupada col·lectivament, tot i brollar en llibertat i potser per això, ens demana un compromís que pocs cops estem disposats a acceptar.

Efectivament, les decisions d'aquest tipus responen més al desig de viure que a la necessitat de sobreviure. Afecten l'esfera íntima i emotiva de la persona, comporten una inclinació vehement de l'ànim envers l'elecció feta i generen el coneixement i l'estimació de la mateixa. És així com, tractant-se d'una opció responsable, presa sense vendre's ni comprometre's llevat que amb un mateix, exigeix tot l'esforç necessari per tal de desenvolupar-la i dur-la a terme.

De la coherència amb què ho fem, la nostra vida pot passar-nos-en comptes, ja que està en joc ni més ni menys que el compromís amb les pròpies passions.

CENTRE CULTURAL CÀTAR DE CATALUNYA

Després d'un llarg procés de concreció, aquest estiu ha cristal·litzat el *Centre Cultural Càtar de Catalunya*. A més de l'estudi del fenomen càtar, té com a objectiu facilitar el coneixement popular de les manifestacions culturals dels cristians albigesos, així com de les seves relacions amb el pensament autòcton del Pirineu i de la seva identitat específica. Igualment, pretén promoure l'intercanvi cultural entre el poble català de l'Albi i la ciutat occitana d'Albi.

El Centre està organitzat en grups de treball sectorials on poder dur a terme diferents activitats relacionades amb els objectius generals de l'entitat. Tothom qui estigui interessat en el tema i desitgi rebre'n més informació o col·laborar-hi, pot posar-se en contacte amb el **Centre Cultural Càtar de Catalunya, carrer Gomis 70, 2n 3ª, 08023 Barcelona.**

PREMI LITERARI JUVENIL MODEST SABATÉ

És un premi adreçat exclusivament als joves de 15 a 21 anys i tindrà una periodicitat biennal, alternant amb el «Premi Vila de Perpinyà Modest Sabaté» per a adults.

Aquest premi serà lliurat el 23 d'abril del 1988 i el guanyador rebrà la quantitat de 5.000 francs (unes 100.000 pessetes) oferts per la família Sabaté.

Per a més informació podeu trucar al **Centre de Documentació i d'Animació de Cultura Catalana, 42 Avinguda Gran Bretanya, 66000-Perpinyà (El Rosselló), telf. 61 66 30.**

EUROPA DE LES NACIONS

Aquesta tardor en ha dut, entre castanyes i bolets, l'excel·lent notícia de l'inici d'una nova publicació del CIEMEN: la revista d'aparició bimestral *Europa de les nacions*. Aquest títol, gairebé una proclama, ve acompanyat del subtitol *Revista sobre el moviment nacionalitari europeu*, prou explícit respecte als objectius de la mateixa. Tot i això, en l'editorial acaben de reblar el clau amb l'afirmació següent: «Ens donaríem per satisfets si la nostra Revista aconseguís ser constructiva de cara a l'Europa humana del present i del demà. Si arribés a ser un bon mitjà per suscitar una major solidaritat en la defensa dels drets col·lectius dels pobles i nacions, sense excepció, entre els catalans i els qui, com ells, formen la societat europea.»

No costa gaire, doncs, adonar-se de l'oportunitat d'aquesta publicació i, junt amb una esperançada benvinguda, li augurem èxit en els seus objectius, els quals compartim plenament.

Per subscriure-us a la revista *Europa de les Nacions* o fer-vos soci del CIEMEN, només cal posar-vos-hi en contacte: **CIEMEN, Pau Claris, 106, 1r 1ª, 08009 Barcelona, tel. 302 01 44.**

CURS DE POSTGRAU EN HISTÒRIA DE LES DONES

El Centre d'Investigació Històrica de la Dona (CIHD) és qui organitza aquest curs.

Amb una durada de dos anys, el primer curs començarà el febrer del '88 i acabarà el mes de maig. Cada assignatura, a raó de tres per curs, durarà 30 hores (2 h. setmanals).

1r curs.

- Les dones en el Món Antic
- Les dones en la societat medieval: historiografia i interpretació.
- Condició social de les dones a l'Edat Mitjana i Moderna

2n. Curs

- Dona i mite durant el segle XIX.
- La imatge femenina en la literatura i en el cinema.
- Experiència de les dones a l'època contemporànea.

Per a més informació, podeu posar-vos en contacte amb el **Centre d'Investigació Històrica de la Dona (CIHD)-Universitat de Barcelona, c. del Brusi, 61, 08006 Barcelona- Telfs. 200 45 67 i 200 43 89.**

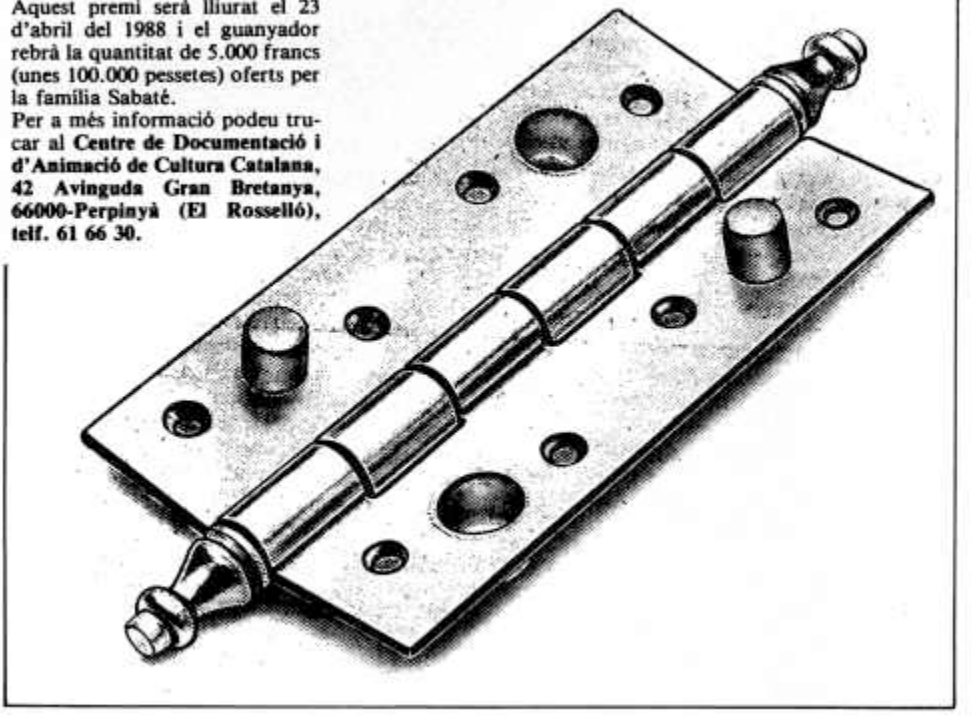

DEMOCRÀCIA ECONÒMICA

Xavier Tudela

El Banc Mundial ha publicat recentment un informe sobre l'estat actual de l'economia internacional. El report assenyala molt clarament que les diferències entre el nord i el sud cada vegada són més grans. És a dir, els països més rics cada vegada són més rics i els països més pobres cada vegada ho són més. Els mecanismes de funcionament de l'economia mundial fan que aquesta situació s'agreugi dia rera dia.

En l'apartat de la composició del deute extern pendent de pagament el Banc Mundial informa que hi ha països, i aquí no es refereix necessàriament als estats més endeutats quantitativament, que han de destinar el volum total de les seves exportacions a pagar el deute i com que aquest volum encara no és suficient, han de continuar endeutant-se. Així s'entra en un cercle de relacions autènticament feudals. En moltes ocasions el deute extern d'aquests països ha estat generat per una molt reduïda capa de població la qual, generalment, l'ha revertit en benefici d'interessos personals i no pas col·lectius. A l'hora de tornar els diners, és clar, el deute és de tothom i són tots els ciutadans els que pateixen les conseqüències de la feudalització.

L'aparició de l'informe del qual he mencionat alguns fets econòmics internacionals constatables ha coincidit en el temps amb la presentació i discussió al Parlament de l'Estat espanyol de la Llei de Pressupostos, la més important de cada any, atès que en els pressupostos generals de l'Estat es concreta la filosofia política del govern de torn. He donat una ullada als pressupostos de 1988 i m'he adonat ràpidament de la quantitat de diners que es malgastaran. I, sincerament, m'empipa que una part de les pessetes que gastarà Defensa, Interior, Presidència, Casa Reial, etc., surti de la meva butxaca.

Junt amb l'informe del Banc Mundial i la presentació dels pressupostos generals de l'Estat he rebut, paral·lelament, un nou motiu de reflexió que personalment he entroncat amb els dos precedents. Els mitjans de comunicació anuncien abastament que abans que finalitzi 1987 es bo adquirir elements fiancers que desgravin la nostra declaració de renda corresponent a l'any de referència i que s'ha de presentar el 1988. Alguns anuncis, fins i tot, tenen la delicadesa de recordar-nos els dies que resten per tal d'estalviar-nos (estalviar-nos?) un tant per cent de diners, a l'hora de fer la liquidació. Hom dirà què té a veure l'informe del Banc Mundial, els pressupostos generals de l'Estat i la declaració de renda. Personalment crec que tot està ben lligat.

Amb la declaració de renda (per citar aquest impost en representació de tots els tributs directes i indirectes) buiden les butxaques; amb els pressupostos de l'estat gasten els diners recollits de la manera que millor li sembla al governant d'aquell moment; i amb l'informe del Banc Mundial constato que la solidaritat internacional, aquella solidaritat que, per entendre'ns, té partida en els pressupostos de cada país, no es veu enlloc.

Davant d'aquest panorama proposo, per començar, un petit canvi tècnic: vull que a la meva declaració de renda de 1988 em deixin distribuir lliurement la meva aportació econòmica. Si així fos, Ensenyament, Cultura, Sanitat, Solidaritat (internacional i interestatal), són algunes de les partides pressupostàries que incrementaran els seus recursos.

Portser d'aquesta podríem iniciar el camí perquè molts pobles europeus comencessin a recuperar la seva identitat; perquè els deserts retrocedissin i no avencessin com succeeix actualment; i les expectatives de vida de la població mundial arribessin a la dels ciutadans dels països més desenvolupats.

Xavier Tudela: és periodista.

OPCIONS (2)

Jeremy Rifkin

Us oferim ara la segona i última part de l'article iniciat en l'anterior VIA FORA!. Recordem que ha estat traduït de la versió italiana apareguda en la revista AAM TERRA NOUVA.

DOMINAR O PARTICIPAR

Ens cal seguir un camí de coneixement diferent, un camí la finalitat del qual sigui participar millor amb la natura, més que dominar-la. Per entendre millor el perquè que el com de les coses. Aquest és el coneixement de la relació (interdependència, lligam) i contrasta fortament amb el coneixement de la usurpació que tant obsessiona la ment moderna. Avui en dia estem ben instruïts en la recerca del coneixement tecnològic, però virtualment ignorants quan es tracta d'aconseguir el coneixement empatètic. El coneixement tecnològic ens dóna perspicàcia per poder-nos apropiar millor de la vida del nostre entorn. El coneixement empatètic, en canvi, ens dóna perspicàcia per cooperar millor amb la comunitat de la vida. Amb el coneixement tecnològic, la seguretat ens ve d'exercir poder sobre la natura. Amb el coneixement empatètic, de participar en una comunitat. Acabar el nostre llarg, autoimposat exili; reunir-se a la comunitat de la vida: aquest és el deure que tenim davant. Això demana que renunciem a la nostra tendència a la sobirania (domini) sobre tota cosa vivent; que restituïm a la resta de la creació un estat de dignitat i respecte. *Tenim davant nostre la ressacralització de la natura com a gran missió de l'era futura.*

Estem davant dos futurs. Podem optar per manipular (fins i tot genèticament) la vida del planeta, creant una segona natura a la nostra imatge, o bé participar amb la resta del regne vivent. Dos futurs, dues opcions. Un apropament enginyeristic a l'era biològica o bé un apropament ecològic. La batalla entre la bioenginyeria i l'ecologia és una batalla de valors. La nostra tria, en última anàlisi, depèn del que valorem més en la vida. Si és la seguretat física, la perpetuació a tot preu, aleshores el domini tecnològic sobre l'esdevenidor és una tria apropiada.

Però l'extrem de poder simular la vida, imitar la natura, «fabricar» l'esdevenidor, comporta un preu que mai la humanitat ha hagut de pagar. Triant el poder del domini (autoritat), la humanitat renuncia per sempre al més preciós dels seus dons, la «coparticipació» (germanor amb totes les formes de vida). Mentre la tecnologia bioenginyeristica s'obre camí a través de tots els passadissos de la vida, despullant de llur identitat els éssers vivents un rera l'altre, substituint les criatures originals amb còpies programades tecnològicament, el món esdevé un lloc cada cop més fred i solitari.

D'un món pul·lulant de vida, un món espontani, imprevisible, dinàmic, caiem en un món ple d'aparells vivents i instruments tècnics, un món que flueix lax, sense esforç, tranquil, sense afecte. A la fi renunciem a la germanor, la germanor (coparticipació) amb la resta de la vida, que és quelcom indescriptible però essencial, i sense la qual l'existència esdevé un exercici sense sentit. No hi pot haver res més solitari que un món «biològicament enginyeritzat». És per això que si només quedés indemne una criatura vivent en un món pler a vessar de facsímils biològics, l'atraparíem, l'abraçaríem, la tocaríem, ens meravellaríem, amb un munt d'emocions que totes les còpies artificials juntes no podrien pretendre infondre. Perquè sentim amb aquella criatura alguna cosa especial que mai no podrà ésser sentida amb els productes de la nostra pròpia manufactura tecnològica: un lligam, basat en el misteri d'un origen comú, des del qual estem ambdós units, i que mai no podrem agrair prou.

PERTÀNYER A LA VIDA

Si en canvi és la germanor i la pertinença a què donem més valor, aleshores una aproximació ecològica a la propera era biològica és la via més correcta. Però també aquí cal pagar un preu. La germanor requereix sacrifici, la voluntat d'arriscar la pròpia seguretat física amb la finalitat de protegir els interessos de la comunitat de la qual formem part. La germanor requereix participació, compartició i, sobretot, vulnerabilitat. És el preu que hom paga per pertànyer, per ésser membre de ple dret de la comunitat de la vida. Les nostres opcions, doncs, no són fàcils.

Renunciar a la bioenginyeria significa sacrificar un mitjà de control sobre el nostre futur. Comprometre el nostre camí cap al domini sobre el que tenim davant. Tornar-nos més vulnerables per tal que la resta de l'existència pugui esdevenir més segura. Triar el servir i el nodrir encara que tinguéssim el poder de dominar i d'explotar. Això va en contra de l'experiència humana contemporània.

Cada cop hem construït una nova imatge de l'univers que glorifiqués i santifiqués la nostra nova relació «estractiva» (d'explotació) amb el nostre entorn. Ni un sol cop en la història de la civilització occidental hem negat cap possibilitat de garantir més i més el nostre futur. Ens hem organitzat nosaltres mateixos i ho hem fet amb el món, l'hem organitzat novament i l'hem tornat a organitzar un cop més. Cada vegada hem reconstruït, reelaborat, revisat. Cada cop estàvem cercant alguna cosa de gran importància, alguna cosa que esperàvem que no ens fos negada. Hem gastat el món esperant comprar-nos la nostra permanència, només per descobrir que l'eternitat de la nostra presència ha de ser trobada en el que roman intacte, no en el que consumim (exhaurim).

Hem avançat pel món errant a través de bastos territoris deixant la nostra empremta en el granit i en la pedra, en el ferro i en l'acer, per fer saber a qualsevol que ens seguirà que encara som aquí, que la nostra presència roman. Però aquestes coses que organitzem no són de vida sinó de mort. Els nostres monuments, els nostres edificis, els nostres invents són coses que ja han passat. Tot el que deixem només pot ser un cadàver; una resta qualsevol del que una vegada fou una possibilitat i ara és un resultat, un fet acomplert. El que viu existeix en el moment present; el que es mor existeix en el passat.

El que viu per sempre és el potencial que deixem darrera nostre, les grans possibilitats que hem optat per no malgastar. Durant mil·lenis hem deixat una herència de mort quan en canvi l'única herència viva que hariem pogut deixar és el dot (do natural) que mai no hem tocat. La nostra presència en el futur no serà notada pel que hem gastat, sinó pel que no hem gastat.

Només podem continuar vivint restituint alguna cosa, deixant quelcom sense gastar, prescindint-ne. Aquest és el nostre do al futur. És l'única herència veritable. Deixant endarrera totes les possibilitats no consumades, *deixem en herència el més bell de tots els dots, el do de la vida, del qual totes les generacions futures podran gaudir.* Això no vol dir que les nostres pròpies vides haurien de ser viscudes amb tristor, ni que la millor manera d'actuar és no actuar, ni tampoc que no podem usar cap reserva de més del que és absolutament necessari per a l'estricta supervivència. Significa que hem de qüestionar-nos contínuament quan n'hi ha prou i tenir la voluntat de disculpar els nostres apetits de manera que restin en el límit dictat per un sentit comú de respecte per a tot altre ésser vivent. Significa que cada cop que considerem el desenvolupament d'una acció ens qüestionem com aquesta pot influir en el benestar de la resta del regne vivent d'avui i de futures generacions. L'escèptic podrà preguntar perquè hem de respectar tot ser vivent. La resposta cal trobar-la en com nosaltres en relacionem amb la nostra pròpia existència. Quin és el fi de la vida? Per què estem aquí? Quan ens enfrontem amb la nostra pròpia existència es presenten dues opcions. Acceptar la vida com a do del qual gaudir o com un obstacle a superar. Si sentim la vida com un do, agraïm-ho. Dir gràcies significa compartir la nostra fortuna intentant estendre el do de la vida a la resta de l'esdevenidor.

De fet, si hi ha seny, aquest es troba en saber que *la vida pot ésser verament gaudida només si és generosament compartida i estesa.*

EL NOSTRE DO AL FUTUR

Si en canvi vivim la vida com un obstacle a superar, aleshores estarem sempre buscant la manera de vèncer el seu atribut més essencial: la seva natura temporal, la seva durada limitada. Devorem la vida del nostre entorn per tal de perllongar la nostra. Exhaurirem totes les «reserves» de vida de les quals depèn el futur en l'esforç de garantir el nostre personal futur en l'eternitat.

Ens hem enganyat creient que els nostres interessos coincidien amb els de l'univers, quan en realitat eren només els nostres desitjos personals que projectàvem sobre el cosmos.

Sacrificar una possibilitat d'assolir la nostra pròpia seguretat futura per respectar els interessos de la resta del cosmos és l'encàrrec més difícil que podem fer-nos. És curiós i potser també una mica irònic, que ara la raça humana arribi per primer cop a plantejar-se tal qüestió. Precisament ara que tenim a les mans el poder de remodelar tota la natura al nostre gust, per assegurar el nostre futur, hem de plantejar-nos si això és just. Pot algú de nosaltres imaginar-se dient no a tots els beneficis que l'enginyeria genètica pot aportar a la vida? Pot ara algú de nosaltres avaluar per un moment la perspectiva de dir no a la biotecnologia? Si no podem ni tan sols qüestionar-nos-ho, aleshores sabem ja la resposta. El nostre futur és assegurat! I l'univers plora.

EL FINANÇAMENT DE LES COOPERATIVES DE PRODUCCIÓ I DE LES EMPRESES ALTERNATIVES

Denis Horman

En un altre lloc d'aquesta mateixa revista comentem el «retorn» al tema del cooperativisme. I és també de la revista ALTERNATIVES WALLONES *(en aquest cas el número 49-50 corresponent al mes d'abril d'enguany) d'on treiem l'article que tot seguit us proposem. Com ja ha succeït altres cops, la llargada del treball no ens permet publicar-ho sencer i junt. És així com ara presentem el plantejament del tema tractat i en el proper número ho farem amb el desenvolupament del mateix, on es concreten, comenten i exemplifiquen les diverses fonts de finançament de les empreses en qüestió.*

Empreses alternatives, cooperatives de producció, desenvolupament a partir de les pròpies necessitats locals: un dels problemes més grans amb què es troben en aquesta nova pràctica econòmica és sens dubte el del capital, i particularment el del capital financer. Certament, aquestes empreses no són les úniques que tenen dificultats a accedir al capital. La realitat econòmica ens ensenya, ai las! que ens trobem davant d'una vaga generalitzada d'inversors. A Valònia, tenim moltes oportunitats per constatar que moltes empreses industrials, qualsevol que sigui llur vida i llur forma jurídica, pateixen cruelment la manca de capital financer «clàssic».

Tanmateix, cal admetre que el nou sector de desenvolupament anomenat «alternatiu» es troba més que qualsevol altre desproveït d'instruments financers que puguin ajudar la seva expansió.

A SAW, ens hem trobat moltes vegades amb treballadors que volien fer front al repte d'una falida, aturats decidits a iniciar un projecte «industrial», centres de formació que, en acabar una formació a base de projectes, no podien passar als actes, petites cooperatives o asbl[1] solvents que tenien un projecte seriós i rentable a mitjà termini però que, a falta de suficients mitjans financers, s'han vist gairebé obligats a abandonar.

Aquest problema de finançament no és pas sorprenent. Sabem prou bé que els «socis capitalistes» tradicionals estan poc afectats pel principi associatiu i democràtic inscrit en el funcionament de les cooperatives. Decisions preses en assemblea general segons el principi d'un membre un vot, capital variable,... no són pas fets per tranquil·litzar eventuals inversors. Igualment cal constatar que el naixement de les cooperatives de producció en els sectors tradicionals en crisi no provoca pas una adhesió desbordant per part dels actors socials. També sabem, i ens dol, que les institucions financeres no s'adhereixen pas d'entrada a la realització de projectes duts per joves, aturats, dones. I, *last but not liest*, al mànager cooperatiu li manca sovint una formació adequada i, més àmpliament, un marc per ajudar-lo en els problemes de gestió, d'estudi de mercat, de màrketing...

Amb tot i això, el fenomen cooperatiu no és pas tan marginal com perquè molt sovint no es faci sentir. «Som més de 900.000 a l'Europa dels dotze, treballant i vivint en empreses autogestionades, la majoria cooperatives de producció. I aquest número creix ràpidament». Això ho explica el CECOP (Comité Europeu de Cooperatives de Producció) en el seu opuscle de presentació. I continua: «A Anglaterra, cada setmana es creen cinc noves cooperatives. A França, avui en dia la taxa de creixement anual sobrepassa el 20%. A Itàlia, el nombre de cooperatives s'ha doblat en cinc anys. A Espanya (sic), l'economia social és en plena expansió».

Desenvolupament quantitatiu de les cooperatives de producció, però també desenvolupament qualitatiu. Ja que cal remarcar la contribució de les cooperatives de producció al desenvolupament regional.

L'especificitat de les cooperatives (l'exercici democràtic del poder, la no recerca del profit capitalista, la posta en comú de les competències i de les capacitats de treball,...) explica la sinergia natural que existeix entre elles i les economies regionals i locals, sobretot quan a:

— les dones i els homes que creen les coope-

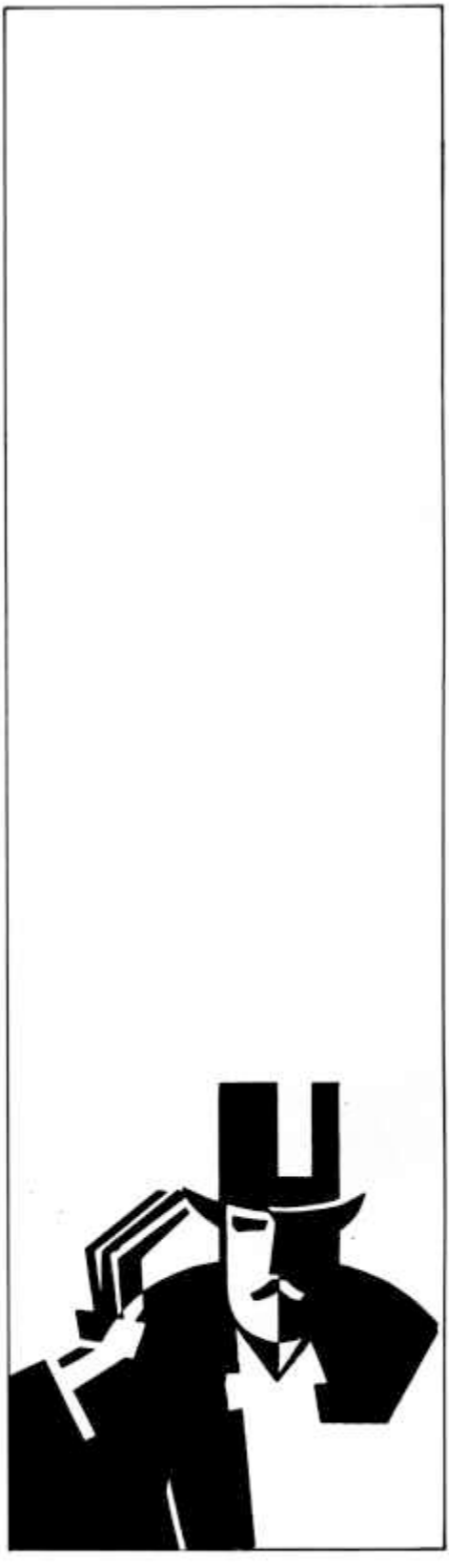

ratives estan històricament lligats a llur terra; sovint ho fan per «viure en el país i desenvolupar-lo»;
— el principi de participació de tots els assalariats-associats a la vida de les cooperatives du a una major mobilització de les intel·ligències i de les competències;
— el principi de «no lucre personal» que caracteritza les cooperatives les apropa al principi d'interès general que les col·lectivitats territorials han de respectar.
Davant del creixement del nombre de cooperatives de producció en tots els països de la CEE, creant llocs de treball en un moment en el qual la quantitat de feina es redueix arreu, podríem esperar que els governs, els organismes institucionals i financers els manifestin un cert interès. No obstant això, constatem tant a nivell nacional com a nivell europeu que les mesures destinades a ajudar a aquest sector de l'economia són, o bé quasi inexistents, o bé generalment poc adaptades a les especificitats i a les necessitats d'aquestes empreses. Hem de remarcar, però, la diferència de comportament entre un país i l'altre, sent Bèlgica indubtablement un dels parents pobres d'aquesta mena de preocupacions. El CECOP té raó en subratllar que «pel futur del moviment cooperatiu de producció, és fonamental dotar-se d'instruments d'accés al finançament i d'eines de negociació per les nostres relacions amb els medis polítics i financers (...). La constitució d'un fons de garantia i de fiança a nivell europeu s'inscriu dins d'aquesta estratègia. Per tal de reeixir en aquest projecte cal que les institucions financeres lligades al moviment de cooperatives de producció s'uneixin i es reagrupin. Car són elles les que dominen millor els problemes específics de les cooperatives. Aquest reagrupament també permetrà d'examinar les possibilitats d'uniformar i d'adaptar els tràmits d'accés als fons europeus existents i de presentar conjuntament les nostres reivindicacions».

L'EUROPA DE LA DIVERSITAT

Cada país presenta la seva pròpia fesomia cooperativa. Això es tradueix en la diversitat d'estructures de suport a les cooperatives. El tercer sector, que hom distingeix del sector privat i del sector públic, es pot recolzar en un moviment fort i estructurat (com a Itàlia), en els sindicats, en els poders públics que, en alguns països, han pres mesures legislatives, jurídiques i financeres per facilitar el seu desenvolupament. El tercer sector també pot presentar-se més o menys marginal, voluntàriament o per rebuig, per finançar-se, haurà de recórrer d'entrada a l'estalvi «militant», a la mobilització de l'estalvi

dels treballadors o fins i tot al mecenatge.
No pretenem pas d'establir completament tot el ventall d'aquests diferents tipus de finançament. Ens limitarem, en el marc d'aquest escrit, a presentar alguns exemples significatius per a cadascuna de les grans fonts de finançament, reservant de totes maneres un lloc més important a les institucions financeres directament lligades al moviment cooperatiu.

EL SUPORT DELS PODERS PÚBLICS

Aquest suport pot traduir-se en subvencions i ajuts públics, però també en mesures legals afavoridores del desenvolupament de les cooperatives.
A Itàlia, la llei MARCORA concedeix subvencions no retornables als aturats (per a la creació d'una cooperativa) o bé als treballadors d'una empresa amb dificultats (per a la seva transformació en cooperativa). Aquestes subvencions no poden superar el triple del montant aportat pels treballadors.
A França, es facilita la participació de les SCOP en les compres de l'estat i de les col·lectivitats locals. A igualtat o equivalència d'oferta, es dóna preferència a la presentada per una SCOP, els estatuts i el funcionament de la qual siguin conformes a les regles de la cooperació. A Itàlia són previstes disposicions anàlogues.
A Irlanda, un programa governamental, el *Community Entreprise Programme* gestionat per la *Youth Employment Agency*, proporciona prèstecs garantits al 60% i assegura igualment subvencions complementàries.
A Bèlgica no hi ha noves disposicions legals particulars per facilitar la creació d'empreses autogestionades. La legislació existent en matèria de cooperatives ofereix, des d'un punt de vista estrictament jurídic, un cert nombre de possibilitats interessants (sense fixar cap mínim quant als havers).
Les cooperatives aprovades pel *Consell National de la Coopération* es beneficien de força avantatges. També tenen la possibilitat de realitzar ofertes i vendes públiques de parts sense l'obligació de sotmetre's al control previ per part de la *Commission Bancaire*. Igualment, hi ha avantatges de tipus fiscal: els primers 5.000 francs de guany del capital invertit en la nova societat estan lliures d'impostos sobre la renda. Les societats cooperatives poden beneficiar-se de la tarifa reduïda de l'impost sobre societats. Afegim que certes disposicions preses per lluitar contra l'atur poden coadjuvar en la creació de cooperatives. És el cas del préstec subordinat d'atur del qual poden beneficiar-se els associats en cooperatives. Aquest fou el cas del programa de «tallers regionals», força conegut a Valònia, que ha permès promoure i coordinar *Initiatives Locales d'Emploi*.
També existeix una societat financera, sorgida dels poders públics, els estatuts de la qual li permeten intervenir tant en les empreses cooperatives com a les societats anònimes. Es tracta de la SOFICATRA, una filial de la SNI (Societé Nationale d'Investissement) constituïda el desembre del 1983. Representants dels moviments cooperatius i sindicals belgues s'hi han associat quant al capital (100 milions de francs) i en el Consell d'Administració (tres administradors sobre set).
SOFICATRA es concentra en el camp industrial i comercial. L'acord respecta una demanda d'intervenció financera, en capital o en préstec, depén de l'adequació als següents criteris:
— la iniciativa ha de presentar possibilitats de viabilitat;
— ha de ser integrable a l'actual economia de mercat;
— ha de tenir una importància significativa per a l'economia;
— ha de comportar un esforç dels futurs gestors i treballadors o quadres.

(1) Forma empresarial contemplada per la legislació belga.

En la continuació:
— Els fons de solidaritat impulsats pels sindicats
—Organismes financers lligats al moviment cooperatiu.
— Vers una societat europea de capital financer al servei de l'economia social?
— Què treure'n d'aquesta anàlisi?

XII JORNADES INTERNACIONALS DEL C.I.E.M.E.N.

Els participants en les XII Jornades Internacionals del CIEMEN, que han tingut lloc a Cuixà (Catalunya Nord), els dies 16-23 d'agost de 1987, després d'haver estudiat el tema *L'Europa del futur, l'Europa de les Nacions*, a partir de l'anàlisi de les experiències i reivindicacions existents en les nacions sense estat d'Europa, declaren:

1) La societat europea, sotmesa a una creixent pressió alienadora, ha de trobar les vies d'alliberament, partint de la reafirmació de la pròpia identitat plural. Aquesta no té els seus paràmetres en les ideologies tancades i reaccionàries sostingudes pels actuals estats constituïts, sinó en el reconeixement i promoció dels drets col·lectius dels pobles.

2) Aquests drets i el seu corresponent exercici han de ser l'objectiu prioritari a aconseguir per respondre, en una òptica humanament constructiva, a les necessitats polítiques, culturals, socials i econòmiques que exigeixen la reestructuració de l'espai europeu. Només així serà possible superar les divisions arbitràries i els injustos desequilibris que provoquen l'enfrontament dels ciutadans europeus, els impedeixen la convivència solidària i amenacen la pau;

3) Desentendre'ns o no preocupar-nos per aprofundir, abans de tot, el contingut, l'abast i l'aplicació dels drets col·lectius dels pobles al conjunt europeu, significaria deixar de plantejar-nos els problemes fonamentals que afecten ja la supervivència de la societat europea com a tal i voler limitar abusivament, la mateixa democràcia. Per això hem de refusar totes aquelles dinàmiques en acte que, fins i tot sota els noms de l'edificació de l'Europa unida, no es deslliuren dels interessos egoistes i discriminadors dels estats;

4) Al nostre entendre, el projecte de l'Europa de les Nacions és l'alternativa que correspon a les aspiracions objectives dels pobles europeus, d'orient i d'occident, del nord i del sud, perquè es basa en el respecte a l'ésser de cada una de les nacions reals que formen el teixit humà de la societat europea. Es tracta d'un projecte capaç de vehicular els anhels dels europeus a ser ells mateixos, d'acord amb la pròpia identitat personal i comunitària, a esdevenir lliures i protagonistes de la pròpia història. L'Europa de les Nacions indica, en efecte, l'alternativa que ha de permetre l'obertura, sense cap mena de supeditació a dogmatismes, el progrés de l'ésser de cada poble i el trencament d'un ordre fixat pels poders dominants que preconitzen, com a ideal, la il·lusió de tenir més, individualment, i sotmetre les relacions socials al principi de la competitivitat; encara que això impliqui sacrificar les esperances col·lectives d'alliberament humà i fomenti més injusticies a nivell europeu i mundial;

5) En la perspectiva d'anar construint l'Europa de les Nacions i de convèncer la societat europea que és la seva millor alternativa, cal dotar-nos, urgentment, d'un marc de referències político-jurídiques vertebrades entorn a una **Declaració Universal dels Drets Col·lectius dels Pobles**. Una Declaració que n'enriqueixi d'altres ja fetes, ompli llacunes i superi restriccions de l'anomenat Dret Internacional; doni, en definitiva, noves pautes per aprofundir el contingut, l'abast i l'exercici dels drets democràtics. Una Declaració que esdevingui un puntal en l'avenç de la humanitat, com ho han estat les successives Declaracions sobre els drets individuals de cada persona;

6) Demanem que el CIEMEN, en el context dels treballs que porta a terme la **Conferència de Nacions sense Estats d'Europa Occidental (CONSEO)**, col·labori en l'elaboració d'aquesta Declaració Universal dels Drets Col·lectius dels Pobles i d'una pedagogia que serveixi per difondre-la. Amb la certesa que aquestes activitats seran la contribució més positiva de les nacions sense estat al pròxim bicentenari de la primera Declaració Universal dels Drets Humans Individuals, que tant ha contribuït a transformar la mentalitat i les actituds de la societat moderna;

7) Anunciem que el tema escollit per a les XIII Jornades Internacionals del CIEMEM és: **Les nacions petites amb estat; les seves problemàtiques i els seus exemples per a les nacions sense estat.**

Cuixà, 23 d'agost de 1987

CHIMAY, EL MONDRAGON VALÓ?

Max Delespesse

En els últims números de VIA FORA! potser hem deixat una mica de banda el tema de les cooperatives de producció. N'hem estat conscients tot llegint el número 53 (setembre d'enguany) de la revista ALTERNATIVES WALLONES, on hem trobat l'article que tot seguit us presentem. Es tracta d'una reflexió al voltant de la xarxa de cooperatives de Chimay, municipi de la comarca valona d'Entre-Sambre-et-Meuse. Degut a la seva extensió, us oferim resumida la part central de l'article, és a dir, la descripció de les diverses cooperatives.
Per acabar, només dir-vos que la qüestió plantejada per l'autor en el títol ens ha fet reflexionar i desitgem poder-vos fer cinc cèntims de la xarxa de cooperatives de Mondragon («única a l'Europa occidental», segons Max Delespesse) en propers VIA FORA!

NECESSITATS PER DESCOBRIR, OPORTUNITATS PER APROFITAR

El naixement d'una xarxa com la de Chimay no és, ni hauria pogut ser-ho, el resultat d'una generació espontània. És fruit de la coincidència de necessitats evidents amb oportunitats diverses.
Quines eren aquestes oportunitats? En veig quatre, sense les quals mai no s'hagués sentit parlar d'autodesenvolupament local a Chimay.
D'entrada, una enèrgica voluntat dels poders locals que es va manifestar primer a Baileux i després a Chimay (el qual incorpora Baileux des del 1976), creant unes adequades infrastructures socials, econòmiques i culturals. Del 1967 fins al 1980, es va construir a Baileux quatre zones d'habitatges per a 150 famílies (d'ingressos modestos o mitjans, d'edat avançada,...). El 1971 s'hi va instal·lar una sala polivalent (tennis, teatre, etc). El 1972, també a Baileux, es va condicionar una zona industrial de 40 hectàrees (vies de comunicació, clavegueres, electricitat, aigua, depuració, etc.). I després de la fussió d'ambdós municipis (1976) es va construir un hospital de 120 llits, una llar d'infants, força zones d'habitatges, un complex esportiu (piscina, pista d'atletisme, camp de futbol)... Evidentment, aquesta empenta dels poders locals va precedir l'actual crisi, però tant és: més que l'aspecte quantitatiu de les realitzacions, és interessant recordar ara la voluntat política que les va generar i el dinamisme optimista que aquestes iniciatives van desvetllar entre el poble.
La segona oportunitat va ser i és la presència de l'abadia cistercenca de Scourmont. Es tracta d'una comunitat monàstica fundada el 1850 i que viu realment molt propera als habitants i a les necessitats de la comarca, tot mantenint la seva voluntat de prec i de treball. A Chimay mai no ha sorprès de veure monjos substituint en la feina del camp un pagès emmalaltit en plena sembra o collita. Per tal de satisfer llurs necessitats, els monjos duen a terme diverses activitats;. agricultura, ramaderia, fabricació de formatge, producció de cervesa. Per reconstruir el monestir, seriosament malmès durant la segona guerra mundial, els monjos van desenvolupar la producció de cervesa i, per fer-ho, contractaren mà d'obra local.
Tercera oportunitat: un home. Enginyer agrònom, Bernard Calicis es vincula a Chimay i la seva comarca degut als problemes de la llet i de la cervesa. Imaginatiu, competent, sensible als problemes socials i dotat d'aquest no-sé-què anomenat carisma, Bernard Calicis serà l'home de síntesi que juntarà els fils dispersos de les oportunitats retrobades i de les necessitats detectades.
Quarta oportunitat: l'acció d'una fundació que va permetre, a l'iniciador i a l'equip en procés de constitució, qüestionar-se clarament els problemes de la comarca i que va ajudar-lo a posar en marxa els diversos factors de desenvolupament amb una adequació i coordinació meditades. Em refereixo a la que avui s'anomena *Fondation Rurale de Wallonie*, la seu de la qual es troba a Arlon i amb la qual el SAW manté una fraterna relació.
Les oportunitats només es revelen evidentment davant les necessitats, i resulta que aquestes eren, i són encara, considerables. No explicaré ara la història de la decadència de les nostres zones rurals. Només recordaré

que entre 1960 i 1975, a l'Entre-Sambre-et-Meuse, les massives reestructuracions han provocat les següents pèrdues de llocs de treball: 150 en les vidrieres, 200 en granges o indústries làcties, un miler en les foneries.
Per a Chimay, la reestructuració làctia és particularment nefasta. La llet produïda a l'ESEM i els serveis generals lligats a aquesta indústria han estat traslladats a Flandes i a Luxemburg, la qual cosa provoca atur, desapropia la gent d'un dels seus productes essencials i la força a fabricar el seu formatge amb una llet que repatria després d'un viatge de prop de tres-cents quilòmetres... És a dir, que esdevé impossible fabricar formatge de Chimay.

STA, SERVICES TECHNIQUES ET ADMINISTRATIFS S.C.

El 21 d'abril del '76, uns quants treballadors en atur i algunes petites empreses que usaven la infrastructura de la indústria làctia, van fundar STA i ràpidament foren recolzats per diverses persones i institucions públiques.
El seu objectiu era, i és encara, «oferir serveis tècnics, comercials i administratius als associats i a tercers, de cara a promoure el desenvolupament econòmic i social de la comarca...». Cal remarcar aquest últim tros de la frase, ja que aquest desenvolupament econòmic i social de la comarca és una perspectiva comuna a totes les cooperatives de la zona. Així, després de les bonificacions i les inversions, els guanys es dirigeixen cap a l'ajut d'empreses amb dificultats, la creació de nous projectes, les intervencions en projectes turístics i culturals,...
Concretant més, els serveis que ofereix són, d'entre els de tipus administratiu, gestió, comptabilitat, informàtica, consell financer i jurídic, secretariat social, assegurances,... i d'entre els de tipus tècnic, electricitat, lampisteria, calefacció, manteniment, reparacions,...
D'aquesta manera la STA ofereix uns serveis especialitzats que cap client no podria pagar-se individualment. D'altra banda, la proximitat física i humana que comporta el medi rural permet adonar-se dels problemes quan sorgeixen i adaptar els serveis a les necessitats específiques. A més, permet trobar treballs qualificats en la mateixa comarca, impedint l'emigració a la ciutat o a zones industrialitzades.
Actualment hi ha una cinquantena de treballadors, disposen d'un capital d'uns 17 milions de francs belgues i la xifra de negocis s'apropa als 70 milions.
STA, Grand'Rue 1-3, 6460 Chimay, Telèfon: (060) 21 30 46.

BDC, LA BRASSERIE DE CHIMAY S.C.

A principis dels '70, en acabar-se la reconstrucció del monestir trapenc de Chimay, les necessitats financeres d'aquest van minvar i els monjos pensaren en reduir la producció de cervesa i de formatge. Tanmateix, això hagués reduït també els llocs de treball en una comarca ja prou castigada quan, precisament, la cervesa i el formatge tenien unes bones perspectives d'expansió econòmica. Fou així com, l'any '77, l'abadia transferí una part de les seves activitats a laics i fundà la BDC.
L'objectiu d'aquesta societat cooperativa és l'embotellament de cervesa i la comecialització de cervesa i formatge, tenint molt present,però, el desenvolupament i la promoció econòmica i social de la comarca, com la resta de cooperatives de Chimay.
Actualment, l'abadia considera preferible no augmentar més la producció i, degut a l'augment de la demanda, la BDC ha hagut de limitar els seus clients. Quina empresa tradicional fixaria un *numerus clausus* a la demanda de la clientela?
Hi treballen unes quaranta persones, el seu capital és d'uns 110 milions i la xifra de negocis supera els 500 milions.
Brasserie de Chimay, Route Charlemagne 3, 6481 Baileux, telèfon (060) 21 27 79.

COFERME, COMPAGNIE FERMIÈRE D'ENTRE-SAMBRE-ET-MEUSE S.C.

L'any '77, uns tres-cents pagesos afectats per la reestructuració del sector lacti soferta a la comarca, van decidir sortir-se'n de manera organitzada i així van fundar COFERME.
El seu objectiu és mantenir el domini i la capacitat de decisió sobre la llet per tal de defensar llurs interessos i els de la comarca. Per això garanteix un control eficaç de la qualitat de la llet, de la seva recollida, de la gestió,... mitjançant consells tècnics, assemblees generals, reunions informatives, etc.
COFERME recull més de vint-i-cinc milions de litres de llet cada any, la qual és venuda prioritàriament a la formatgeria local (SOFREM).
Els treballadors van ser agafats d'entre els afectats per la reestructuració i ara per ara són vint, el capital se situa al voltant dels 4 milions i la xifra de negocis és d'uns 300 milions.
COFERME, Zoning Industriel, 6481 Baileux, telèfon (060) 21 31 26.

SOFREM, SOCIÉTÉ FROMAGÈRE DE CENTRE-SAMBRE-ET-MEUSE S.C.

Quan, a partir del '75, la reestructuració del sector lacti impedia de garantir la qualitat del formatge elaborat a l'abadia dels pares trapencs, aquests junt amb COFERME i BDC van decidir crear una societat cooperativa formatgera. Això fou un fet l'any '79.
L'objectiu de SOFREM és, evidentment, la fabricació de formatges i d'altres productes derivats de la llet, però com ja és habitual a Chimay, també ho és la promoció i el desenvolupament econòmic i social de la comarca.
La comercialització dels productes és confiada a BDC per tal d'optimitzar al màxim els seus serveis.
Amb força possibilitats d'augmentar aviat el nombre, actualment els treballadors són vint-i-vuit, el capital de què disposen uns 14 milions i la xifra de negocis supera els 100 milions.
SOFREM, Zoning Industriel, 6481 Baileux, telèfon (060) 21 31 26.

VALESEN, ASBL i S.C.

L'any '81, trenta-nou agents socioeconòmics de la comarca van fundar l'Association pour la Valorisation et la Solidarité Economique de l'Entre-Sambre-et-Meuse (Valesem ASBL) amb la intenció de contribuir a la sensibilització de la població vers els problemes del desenvolupament rural. A més, van proposar-se completar els mitjans existents quan a estudis, finançament, promoció i participació en la gestió d'accions encaminades vers el desenvolupament.
El '82, la mateixa associació creà una cooperativa (VALESEM DEVELOPPEMENT) com a instrument financer de les accions de l'ASBL.
Aixi, per exemple, les dues VALESEM van socórrer la societat anònima HERMAT, fàbrica de matalassos, quan aquesta va ser destruïda per un incendi el març del '83. La crida a la solidaritat llançada per VALESEM va permetre mantenir, i fins i tot ampliar notablement, els llocs de treball de l'empresa.
Tot i això, en no haver-hi treballadors permanents, VALESEM no deixar de ser una eina infrautilitzada. *On verra!*
VALESEM, Maison Communale, 6458 Froidchapelle, telèfon (060) 21 27 78.

PROMODER S.C.

Va ser fundada el setembre del '84 per concentrar els mitjans humans, financers i tècnics de les cooperatives de Chimay, és a dir, semblant a VALESEM, però d'abast geogràfic més reduït.
Des d'aleshores, l'acció de PROMEDER s'ha anat desenvolupant en diverses direccions: ajuts a empreses, manteniment de llocs de treball, rellançament de societats o activitats en crisi,...

A TALL DE CONCLUSIONS

És evident que l'aventura de la xarxa cooperativa de Chimay no és gens banal. Les idees, la imaginació, el realisme, l'aferrissament a la feina, el sentit de les relacions humanes, caracteritzen els membres de l'equip de base. Equip del qual avui en dia podem afirmar que s'ha anat constituint durant deu anys de funcionament (STA va ser fundada el '76), la qual cosa no impedeix pas de desprendre's de certs elements valuosos quan s'adona que aquests servirien millor a la comarca abocant llurs capacitats en un altre lloc. I això és un simptoma inequívoc.

EL PERILL DEL CAPITALISME

«No ens arrisquem pas a esdevenir capitalistes?», em preguntava Bernard Callicis. Què constestar?
D'entrada, que estem dins el sistema capitalista i que cap xarxa de cooperatives no pot desempallegar-se'n. Per tant, en formeu part. Només que el sistema en qüestió no té, a priori, la vostra preocupació pel desenvolupament social, econòmic, cultural, integral diguem-ne... ni, d'altra banda, per una zona determinada. El capital cerca el major guany i, per obtenir-lo, trasllada les seves activitats cap al lloc i les condicions que li són més favorables. Aquestes no són les vostres intencions. Per tant, tot i restant dins el sistema que us envolta i, no tinguem por de les paraules, us impregna i ens impregna, us n'heu distanciat notablement. Tot i això, havent de sotmetre-us a algunes de les seves lleis, patiu el perill de cedir a les seves exigències, als seus objectius, a les seves perspectives.
Però detectar el perill, que no és pas il·lusori, ja és una manera de prevenir-se'n. En la mesura que el vostre objectiu final es mantingui i sigui dut a terme d'una manera correcta —és a dir, si els guanys de les cooperatives, a més de permetre-les viure i desenvolupar-se, s'orienten vers altres iniciatives proveïdores de llocs de treball, de salut, de cultura per a la població de la comarca—, no hi ha perill de societats intrínsecament capitalistes entre vosaltres. Però evidentment la situació s'ha de replantejar incansablement, ja que la relliscada és fàcil i per-

judicial. I, per exemple, si els pagesos de COFERME s'assignessin bonificacions massa importants, ens podríem preguntar si el corc no els ha envaït... Per tant, sempre cal vigilar.
Al respecte, potser no és pas negatiu que els monjos de Scourmont es neguin a produir més cervesa, ja que passar a un altre nivell no és només adquirir més recursos, sinó també demanar-ne més: de mica en mica s'arribaria a fabricar més cervesa perquè a més cervesa més guanys, desconnectant-se dels problemes i les necessitats de la comarca. Els límits actuals imposats pels monjos fan que estigueu obligats a «fer una altra cosa», és a dir, que us dediqueu a donar resposta a les necessitats detectades.

I L'AUTOGESTIÓ?

És una crítica escoltada alguns cops a propòsit de Chimay: no són cooperatives de treballadors, no estan pas autogestionades. D'antuvi, caldria distingir. STA és una cooperativa alhora de treballadors i de clients usuaris, i si el Consell d'Administració està format per clients, és perquè l'empresa va ser concebuda des de l'inici com una mútua de serveis, la qual cosa era pràcticament inexistent en el dret belga. Però al cap i a la fi, tots els treballadors posseeixen parts corresponents com a mínim a un més de salari brut, participen a les Assemblees Generals i, quan als fets, la gestió era assumida per una junta formada per treballadors que escolta permanentment les necessitats i les opinions dels treballadors i dels clients.
Quan a les altres, és cert, no es tracta de cooperatives de treballadors.
Pensem que un desenvolupament integral demana la participació en l'empresa dels que són els primers a l'hora de la feina, és a dir dels treballadors, i no només dels participants «no actius». Tanmateix, volent pal·liar les necessitats més evidents, és comprensible que els iniciadors no hagin pretès en principi la participació en les empreses. La qual cosa no vol pas dir que no ho hagin pensat. Ni que no ho intentaran més endavant. Ni, finalment, que una participació efectiva, moral diguem-ne, dels treballadors no existeixi, encara que no es tradueixei en la possessió de parts ni en la participació directa. Roma no es va fer en un dia. Chimay tampoc. Estem convençuts que la xarxa no és pas arribada a la fi del seu camí. Car, tenint compte amb el que cerquen, els iniciadors i els treballadors potser descobriran que el règim de simple assalariat no és forçosament el millor ni el que té més perspectives.

I L'ASPECTE CULTURAL?

Em va sorprendre el fet que la celebració del cinquè centenari del Principat de Chimay hagués estat duta per les cooperatives. Sense soroll i sense fanfarroneria, simplement perquè la xarxa reunió persones concentrades conjuntament cap al desenvolupament integral de la comarca, va esdevenir un catalitzador d'iniciatives diverses, culturals, vitals. Lloc de reflexió alhora que de realització, la xarxa de Chimay, si es manté fidel als seus fins, comportarà bons temps no només per a Chimay, sinó, per ósmosi, per a altres comarques rurals de Valònia.

MONDRAGON?

Responc a la pregunta del títol: no, la xarxa de cooperatives de Chimay no és un Mondragon való. En tot cas, encara no. Però el moment em sembla oportú per convidar els iniciadors i l'equip de Chimay a anar a visitar el complex de cooperatives, únic a Europa occidental, de Mondragon, a Euskadi. Certament hi descobriran, no una realitat a imitar, sinó noves vies per destriar millor llurs propis objectius i llurs propis mitjans.

Max Delespesse: presideix *Solidarité des Alternatives Wallones* i ocupa la vicepresidència del *Comité Europeu de Cooperatives de Producció* (CECOP). És autor dels llibres «La vie très folle des Pays wallons» i «Millénarisme et utopie».

SOBRE EL VOLUNTARISME

A ENLLAÇ tenim el costum de realitzar de manera periòdica tot un seguit de discussions i de reflexions posades en comú de temes polèmics que d'alguna manera afecten o bé directament, o bé sobre les tasques que com a entitat venim desenvolupant.
Darrerament hem tractat el tema del voluntarisme conscients que es tracta d'una temàtica que toca de ple l'àmbit sociocultural.
A partir d'aquest debat, i del text que n'hem elaborat, volem iniciar un procés de discussió i de reflexió amb d'altres entitats i/o individus que com nosaltres estan preocupats especialment per aquest tema. En aquest sentit l'escrit que us presentem s'ha d'entendre com una hipòtesi de treball, amb la intenció que sigui útil per tal d'iniciar aquest procés de discussió general.
També volem dir-vos que dins del marc del 15è ANIVERSARI D'ENLLAÇ, tenim la intenció que aquest procés de discussió i d'aprofundiment en el tema del voluntarisme ens condueixi a la realització d'un Camp de Debat Internacional que sobre aquesta temàtica tenim previst organitzar per aquest proper estiu.
Finalment comunicar-vos que com hem vingut fent en anteriors ocasions, els resums i les conclusions a què hem arribat, les reproduïm en el VIA FORA!, ja que això és una manera d'exteriorizar i de donar a conèixer el fruit de les nostres reflexions, alhora que en fer-ho potenciem una de les funcions que té aquesta publicació, que és la de ser vehicle de comunicació entre gent culturalment activa.

Tradicionalment en la història de la humanitat existeix i es manté un substrat de voluntarisme, entenent-lo com a motor que estimula la pròpia manera de ser i de fer, i com origen de tota una sèrie de respostes concretes que l'home desenvolupa enfront de determinades dificultats i esdeveniments.
Ens referim a l'actitud solidària (instintiva davant d'una situació d'emergència, o bé racional davant d'una situació d'insatisfacció provocada per motius socials) d'ajut mutu que sempre ha generat el poble i que es manifesta en més o menys intensitat en funció de l'època i els esdeveniments concrets.
És a finals del segle XIX que, amb un intent de definir, vehicular i nosaltres diem també de controlar i encarrilar aquestes energies solidàries, se li vol donar un nom i un context concret d'actuació, apareixent el concepte de *treball voluntari*.
Això obeeix a la necessitat que tenen els poders fàctics de la societat personalitzats en l'estat, d'integrar, dirigir i descafeinar aquests tipus d'activitats que es manifesten de manera espontània i gairebé instintiva en el cas de respondre a situacions límit i de manera intencionada en el cas de canviar de situacions que atempten la llibertat personal i col·lectiva.
I és en aquest context que el treball voluntari tradicionalment se l'ha associat a moviments pel general supranacionals, orientats a solucionar problemes molt concrets i a oferir uns serveis pel general de tipus assistencial. Alguns dels exemples més característics són: la Creu Roja, Protecció Civil, Càrites Diocesana, etc.
Pel general aquests organismes sorgeixen d'iniciatives institucionals, situant-se volgudament i ideològica per definició per sobre del «bé i del mal», és a dir, amb una clara intencionalitat de no aprofundir en les causes que originen els conflictes que volen assistencialment apaivagar.
I tanmateix aquests tipus d'iniciatives no són les úniques que es duen a terme mitjançant el treball voluntari, ja que els organismes internacionals no han pogut substituir del tot la vella acció solidària i d'ajut mutu sorgit del poble.
És en aquest context que cada cop més sentim parlar del treball voluntari coincidint curiosament aquesta intensificació amb un clar intent de desprestigi. Progressivament i de manera aparentment «natural», però que nosaltres creiem molt intencionada, s'intenta identificar el treball voluntari com un treball ingenu, poc seriós, superflu i sempre en oposició al seriós i ben fet que és el treball dut a terme per professionals. Paral·lelament, s'identifica el voluntarisme com una actitud de bona fe i de caps de setmana, enfront del professionalisme, compromès, seriós, científic, tècnic i correcte.
Un cop arribats aquí se'ns apareix la distinció entre, d'una banda, el treball (voluntari, professional,...) i, d'una altra, l'actitud (voluntarisme, professionalisme,...) envers aquest. Evidentment la diferència no és només lèxica, sinó semàntica, de contingut.

en llaç
full informatiu
N. 35/1987

CENTRE PERMANENT DE CULTURA POPULAR

TROBADA SOBRE LA BIOTECNOLOGIA - 3 i 4 d'octubre: Amb la realització d'aquesta trobada ens hem volgut introduir en una temàtica que fins aleshores no havíem tocat.

Tot i que a primer cop d'ull pot semblar que és un terreny que no ens pertoca, després d'afrofundir-hi vam arribar a la conclusió que també convé i és del tot necessari entrar de ple en aquests nous reptes que la biotecnologia ens està, cada cop més, plantejant.

Possiblement estem assistint a l'inici de profunds canvis i no solament en el terreny tecnològic sinó també amb directes implicacions i conseqüències en els terrenys econòmic i social.

El coneixement cada cop millor dels mecanismes de l'origen de la vida, pot proporcionar a l'home uns mitjans capaços de ser autèntics motors revolucionaris socials.

Com dèiem en la presentació de la trobada (Fulls Informatius números 24 i 25) «No n'hi ha prou amb objeccions morals al respecte: cal conèixer a fons el que se'ns ve al damunt i com aconseguir, potser, el paraigua apropiat».

La trobada va estar dirigida pel nostre amic i col·laborador Jaume Palau, membre acadèmic de l'Organització Europea de Biologia Molecular.

Hi van participar persones de les comarques del Maresme, Alt Penedès, Barcelonès, Bages i Vallès Occidental.

Tot i que gran part de la trobada es va centrar en una àmplia introducció tècnico/científica (per altra banda imprescindible per poder entendre quelcom), les reflexions i les valoracions, tant a nivell tècnic com fonamentalment a nivell ètic, social i cultural, van permetre una gran sensibilització dels assistents enfront dels canvis socio-econòmics que es preveuen en el desenvolupament de la biotecnologia, així com els aspectes ètics del seu ús.

TROBADA SOBRE LA INFORMÀTICA. 17 i 18 d'octubre: Conscients de la importància que, cada vegada més té l'ús quotidià de la informàtica, es va plantejar la seva utilització positiva i/o negativa per part del món associatiu català.

Per aquest motiu vam comptar amb la col·laboració d'en Martí Olivella, del Centre d'Estudis «Joan Bardina», entitat amb la qual fa anys tenim una relació directa i que està especialment introduïda i sensibilitzada en el terreny de la informàtica i de la telemàtica, com a eines de treball i de transformació social.

Hi van assistir persones de les comarques de l'Alt Penedès, el Vallès Occidental i del Barcelonès.

ALTRES ACTIVITATS REALITZADES

TROBADA DE LA RODA D'ESPECTACLES INFANTILS: Es va desenvolupar els dies 21 i 22 de novembre, essent una reflexió sobre l'acció sociocultural que desenvolupa aquesta entitat amb uns clars objectius de:

— compartir experiències, informació i mètodes d'actuació dels diferents grups de La Roda.

— apuntar línies d'intervenció, mitjans i models d'actuació en matèria de dinamització cultural.

— noves iniciatives en el camp de l'acció cultural.

Per a més informació podeu adreçar-vos a la RODA D'ESPECTACLES INFANTILS, carrer del Mestre Nicolau, 19, 5è, telèfon 201 30 22. 08021-Barcelona.

TROBADA DE LA PLATAFORMA ECOLÒGICA DE LA CRIDA A LA SOLIDARITAT: Els proppassats dies 28 i 29 de novembre es va reunir aquesta platagforma per tal de debatre i de definir la seva política ecològica.

Els temes que es van tractar van ser des del vessant filosòfic (relació home-natura) d'anàlisi actual fins les causes i els agents provocadors de l'actual situació de crisi ecològica.

Pel que respecta al seu contingut, així com a les seves conclusions, podeu adreçar-vos a la CRIDA A LA SOLIDARITAT: Passatge del Crèdit, 7, pral, 08002 Barcelona, telèfon (93) 317 67 28.

PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS

DEBAT SOBRE EL VOLUNTARISME

Iniciem l'any 1988, proposant-nos desenvolupar un procés de dicussió i de reflexió general sobre el voluntarisme. I ho volem fer especialment amb d'altres entitats que, com nosaltres, són especialment sensibles a aquest tema.

Per aquest motiu, ja ens hem posat en contacte amb diferents iniciatives culturals per tal d'establir un calendari de discussions i de posta en comú. En el proper FULL INFORMATIU (el núm. 26), us detallarem el programa i el calendari dels contactes i de les discussions.

Tanmateix, volem fer esment que, si bé aquest procés de discussió està adreçat sobretot a les entitats culturals, pot participar-hi qualsevol persona que, de manera individual, ho vulgui fer.

5 i 6 DE MARÇ DEL '88 FESTA DE L'ARBRE

Com cada any, organitzem la *Festa de l'arbre* amb el doble motiu de, per una banda, continuar amb les tasques de repoblació i d'ajardinament del CPCP i, per altra, de realitzar tasques de manteniment de la repoblació i plantació realitzades els anys anteriors.

Sempre hem dit que qui planta un arbre en el Centre està lligat el seu projecte i no només solidàriament quant a objectius i realitzacions culturals, sinó sobretot a nivell simbòlic, en aquest arrelar dia a dia, any rera any.

La trobada de l'arbre és una de les activitats més festives que realitzem durant l'any, alhora que organitzem xerrades, col·loquis i introduccions al tema concret i a la seva problemàtica.

També aquesta activitat es transforma en l'*Assemblea ordinària anual*. En aquest sentit, es convocarà a la mateixa a tots els socis i col·laboradors d'ENLLAÇ.

Pel que respecta a la repoblació concreta, es realitzarà la plantació intercalada d'oliveres i d'ametllers en el nou camí d'entrada al Centre que es va obrir l'hivern passat. També es plantaran i reposaran espècies d'arbres com són ara els pollancres (albers i simonis), plátans, oms, troanes, moreres, xiprers, etc.

A banda de la plantació d'arbres, hi ha la intenció de realitzar una sèrie de parterres i rampes d'ajardinament. Per aquest motiu són necessàries espècies de plantes principalment arbustives.

Així dònes, i com cada any, ens faria molta il·lusió que participéssiu en la trobada aportant un exemplar arbori, principalment de tipus arbustiu, trepadores, etc.

Finalment i pel que respecta a aquesta trobada de l'arbre, volem comunicar-vos que una part de la repoblació serà finançada pel SERVEI D'ACCIÓ CÍVICA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA.

En el proper FULL INFORMATIU us detallarem la proposta d'activitats de la trobada.

FESTA DEL LLIBRE

L'any passat va ser el primer que vam realitzar una trobada amb motiu del llibre. L'èxit assolit en tots els sentits ens ha motivat a proposar-ne una segona edició per al 1988.
El seu desenvolupament, tenint en compte que es tracta d'un avanç de programació, constarà de tallers d'enquadernació, de fabricació de paper, de paper de guardes, etc., així com diverses taules rodones sobre la problemàtica concreta del món del llibre.
Així mateix, i per tal de continuar fornint la biblioteca del Centre, seria important que els participants deixessin testimoni de la seva presència i col·laboració amb l'aportació d'un llibre/s i/o publicació.

CAMP DE DEBAT INTERNACIONAL SOBRE EL VOLUNTARISME

Com ja heu pogut comprovar en el VIA FORA! núm. 16 i en aquest mateix FULL INFORMATIU, l'any 1988, a banda de ser el 15è aniversari de l'Entitat, ENLLAÇ volem iniciar un procés de discussió amb d'altres entitats i/o individus sobre el tema del voluntarisme.
Tenim la intenció que aquestes reflexions, discussions i postes en comú, ens menin a la realització d'un Camp de Debat Internacional sobre aquest tema.
En aquest sentit, ja ens hem posat en contacte amb el Servei Civil Internacional per tal que aquesta proposta sigui adreçada als diferents serveis que hi ha al món i puguin inscriure's persones i/o entitats especialment sensibles a aquesta temàtica del voluntarisme.
En properes edicions ja us anirem informant de la situació concreta d'aquest procés.

promotora de cultura popular

Així:
Treball voluntari, treball professional,.. se situen dins del món dels fenòmens, són fets concrets, accions, conseqüència d'una actitud.
Voluntarisme, professionalisme,... se situen dins el terreny conceptual, són idees, actituds, generen actes/accions.
Aquestes apreciacions ens posen damunt la taula el concepte de TREBALL. Tot i la interrelació amb el tema que tractem, el deixarem volgudament de costat per tal de centrar-nos en l'anàlisi del voluntarisme. Tanmateix el treball és un tema prou important com per dedicar-hi properament una reflexió i posta en comú.
Tot i no voler entrar-hi en detall, sí que cal veure que les activitats que estan dins del «sac» que anomenem treball són profundament heterogènees. Per destriar-les, cal partir d'uns paràmetres que ens ajudin a fer-ho. El més clarificador és el de l'existència o no de remuneració econòmica. Tanmateix caldria tenir en compte d'altres com la disposició, la intencionalitat,...
Així podrem definir el treball voluntari com aquell que no és remunerat i que respon a una actitud voluntarista de la persona que el realitza.
Això ens introdueix en l'apartat de les actituds.
Per tal de poder encetar un camí clarificador caldrà partir d'una premisa essencial: separar dràsticament les accions encaminades a obtenir el necessari per satisfer algunes necessitats biològiques, primàries i individuals, de les accions dictades per la voluntat, el desig o bé la passió.
Així doncs, i tenint en compte aquesta clarificació, el professionalisme podrà ser l'actitud responsable encaminada a la satisfacció de necessitats biofísiques bàsiques i que comportarà responsabilitat, honestedat, coherència, correcció,... tot, però dins d'una tònica de les activitats necessàries per al funcionament de la societat més o menys com existeix actualment (funció social del treball professional), ja que per això rep una remuneració econòmica de la societat —perquè és útil per al seu funcionament—, i el voluntarisme seria l'actitud responsable moguda per la voluntat, un desig o una passió de servei i que comportaria a més de responsabilitat, honestedad, coherència, correcció,... un sentit d'utopia imprescindible per a millorar/canviar l'estatus quo de la societat. Aquesta creiem que és la diferència i el sentit innovador del voluntarisme.
Tot i així i pel que respecta a aquestes definicions, s'han d'entendre dins d'un context teòric, per la qual cosa generen forçosament una visió d'algun nivell idíl·lica i no massa real, ja que a l'hora de la veritat les si-

tuacions es donen de manera barrejada i no són tan clares. En concret pel que fa al professionalisme aspectes com el corporativisme, la lluita contra l'intrussisme, la competitivitat desenvolupada fins a l'últim extrem,... i pel que respecta al voluntarisme, aspectes com la búsqueda de prestigi personal, la possibilitat d'aconseguir contraprestacions socials, d'accés a nous espais,... fan que les motivacions dels professional i del voluntari no siguin sempre tan clarament i abstractament ideals.

Volem fer especial esment en el fet que les definicions i afirmacions realitzades fins ara, i que són de caire fonamentalment teòric, s'han d'entendre com a proposta de treball, o més ben dit, com a hipòtesi de treball i no com a afirmacions de tipus maximalista.

Per a nosaltres, significa un punt de partida en la discussió i en l'intent de clarificació conceptual d'aquests temes i és en aquest sentit que els proposem com a eina teòrica de treball, dins del procés de discussió que volem iniciar amb d'altres entitats i/o individus, que com nosaltres tenen una especial preocupació pel tema.

Un cop teoritzades a grans trets les definicions i plantejaments del problema, volem manifestar la necessitat que tenim de no quedar-nos en aquest nivell de reflexió. Tot i que a ENLLAÇ entenem la cultra d'una manera molt àmplia, creiem important que pel que respecta al voluntarisme hem d'intentar concretar-ho en el camp que d'una manera quotidiana ens venim dedicant i que més directament ens afecta, és a dir en el camp sociocultural. I és precisament en aquest camp que el professionalisme està incidint darrerament d'una manera incissiva i creiem que molt negativa.

A partir de la dècada dels anys seixanta, a França hi haugé un reconeixement social del treball desenvolupat pels animadors socioculturals, mitjançant titulacions mitges i superiors —tres i cinc anys d'estudis respectivament—, se'ls ha remunerat i en conseqüència se'ls ha transformat en professionals.

A Catalunya, és a partir dels anys setanta que hi ha diferents intents encaminats també vers la professionalització dels animadors socioculturals. I és precisament en aquest sentit que sempre ens hem manifestat, amb raonaments i amb fets, contraris a la seva professionalització, ja que això comporta una reducció i una dràstica limitació de la llibertat d'actuació en un camp com és el sociocultural, que és dels pocs que encara no està controlat del tot.

És més, creiem que la professionalització en el camp sociocultural és negativa perquè tot professionalisme comporta uns privilegis restrictius. Amb el professional apareix la necessitat gremialista que acusa d'intrussisme tothom que no és com ells. És en aquest sentit que la llibertat de professionalitzar-se anul·la la llibertat d'altres persones a fer la mateixa activitat, com se'n desprén de l'anàlisi anterior sobre el concepte del professionalisme.

També volem fer esment que és a partir de la transició política de l'estat espanyol que la paraula voluntarisme adquireix un cert ressò i està sempre associada de manera pejorativa a l'amateurisme, en contraposició del professionalisme que se l'identifica amb la cosa sèria i ben feta.

Dins de tot aquest panorama, el voluntarisme tendeix a perdre credibilitat, protagonisme i efectivitat, si més no hi ha un gran interès perquè això succeixi.

Òbviament creiem que aquesta tendència és perillosa ja que cada cop més es limita el camp d'acció de les persones mogudes per aquesta actitud voluntarista. Aquesta acció fagocitadora del professionalisme ens porta a un immobilisme, a una esclerotització de la societat.

Davant d'aquest discurs/tendència cal donar respostes, cal que el voluntarisme retrobi el seu paper i el seu prestigi, ressituant alhora el professionalisme en el seu camp estricte.

Cal prescindir de l'estatus legal del professional cultural.

Cal tenir una actitud conseqüent i activa, en la nostra quotidianeïtat cultural, en el sentit de potenciar el voluntarisme enfront del professionalisme.

Cal prestigiar el voluntarisme d'una manera continuada, desenvolupant el contingut utòpic del mateix.

Cal instar a l'establiment estable de relacions entre tots aquells que d'una manera o altra practiquem i prediquem el voluntarisme.

Per mínima que sigui la nostra inquietud estem obligats a plantejar-nos individualment i col·lectiva la situació i conseqüentment donar, en la mida de les nostres possibilitats, una resposta.

Els Pujols, tardor del 1987

FERICGLA, Josep Maria
El bolet i la gènesi de les cultures
ALTA FULLA, El Pedris, 18
Barcelona, 1985, 220 pàgines

Seguint la línia d'aquesta secció de suggerir-vos la lectura dels llibres que recomanem, volem dir-vos que aquesta vegada va de bolets, ja sigui per allò de «tocats del bolet», ja sigui perquè el títol del llibre *El bolet i la gènesi de les cultures* és ja de per si prou suggestiu.

Per les accions climatològiques d'aquests darrers mesos, els bolets han sorgit com a fruit de la terra i com a ofrena per aquell a qui agrada «remenar» el bosc.

L'autor del llibre, en Josep M. Fericgla, ens presenta un treball detallat i científic sobre això que a nosaltres ens pot semblat d'una gran normalitat i que en funció del clima, és clar! any rera any transformem mitjançant la gastronomia, en uns plats exquisids sobre els efectes de la ingestió de l'*Amanita muscària* i sobre els pobles micòfics i micòfocs del vell món.

A la pàgina 32, l'autor ens fa un comentari metodològic, molt d'agrair tractant-se d'un llibre que es pot catalogar com a científic: «La metodologia emprada en el treball és, segons la part del tema estudiat, inductiva, deductiva, comparativa o etnohistòrica en un intent constant d'enfocament extens i ampli, que ens permeti les relacions interdisciplinàries requerides per a aquesta comesa. »Qui vulgui examinar la totalitat del contingut de la investigació present, ha de saber que tractem de símbols i imatges d'origen irracional, no lògics i que no poden ser absolutament verificats per mitjà de la ciència amb els paradigmes actuals que permeten de preveure, repetir i comprovar dins d'uns límits racionals».

A partir d'experiències pròpies i d'un documentat estudi d'etnomicologia, Fericgla constata com en certes zones del vell món s'ingeria el bolet *Amanita muscària*, que provoca alteracions mentals i visions fosfèniques, les quals, degudament carregades de contingut simbòlic i, per tant, cultural, ordena i fa intel·ligibles i «pensables» certes facultats de comprensió de la realitat. I com, en un altre ordre, d'aquesta ingestió se'n derivà el mite de l'existència d'uns éssers diminuts (follets, martinets, o gnoms) que influïen en la vida humana, sobretot en els vesants emotiu, fantàstic i passional.

El llibre el clou un extens apèndix del doctor Claudi Esteva i Fabregat que intenta articular, a nivell teòric, els mites de les cultures i les al·lucinacions.

JORNADES DE DEBAT SOBRE LA PROBLEMÀTICA CULTURAL AL PALLARS

Xavier Massot

Els proppassats dies 4 i 5 d'abril, a la població de Gerri de la Sal, a la comarca del Pallars Sobirà, es van celebrar les «Jornades de debat sobre la problemàtica cultural al Pallars».
Hi van assistir quasi la totalitat de les entitats culturals del Pallars Jussà, Pallars Sobirà i Alta Ribagorça, presentant-se més de seixanta comunicacions.
Iniciatives com aquestes són molt importants sobretot si tenim en compte que es tracta de l'acció cultural d'una porció important del territori català, amb greus problemes d'infrastructura, depressió i despoblament, i que possibiliten i potencien la participació i solidaritat entre les persones i entitats culturalment actives.
Pel seu interès, reproduïm un resum de les principals conclusions a què es va arribar.

CONCLUSIONS

Patrimoni i infrastructura
Necessitat de recuperar cadascun dels patrimonis municipals d'aquestes comarques. Els Consells Comarcals han d'ésser reconeguts com els interlocutors vàlids, per a tota tasca i proposta cultural per part de les institucions. Necessitat d'elaborar catàlegs pedagògics per donar-ho a conèixer als infants de la comarca. Hi ha la necessitat de superar les picabaralles localistes de cada municipi, enfront dels problemes globals de la comarca.

Conservació de l'entorn
Es constata que el planejament territorial de cada municipi no és uniforme, no hi ha criteris unificats. Cal coordinar esforços per al planejament del sòl, un planejament supramunicipal i que els ajuntaments es cenyeixin a ell.
Els Consells Comarcals han d'assumir l'ordenació territorial mitjançant la creació d'una oficina tècnica d'ordenació del territori al seu si. Aquesta oficina, vetllaria pel compliment del planejament i ordenació del territori, però evidentment per llei, no pot ésser vinculant.

Patrimoni geològic i paleològic
Es constata i afirma que els fòssils formen part del patrimoni cultural de la comarca, i per tant, s'han de conservar al lloc d'origen. S'està gestionant la creació d'un museu a Tremp, on es cataloguin materials representatius, no amb criteris d'acumulació de materials.

Patrimoni arqueològic
Cal inventariar tots els materials arqueològics de la comarca. Cal frenar l'expoliació i saqueig per part dels buscadors de metalls i tresors. Protegir les restes com dòlmens i aixoplucs neolítics, que sovint xoquen amb interessos particulars d'alguns agricultors.

Patrimoni arquitectònic
Es demana a la Generalitat i Diputacions que es facin arribar als Consells Comarcals els catàlegs de monuments ja elaborats. Es mostra desacord públic amb la Generalitat per la manca de recursos i la lentitud en concedir els dedicats al patrimoni arquitectònic. Es demana que es consolidi el que ja està començat abans d'encetar d'altres projectes.

Patrimoni arxivístic
S'ha de crear un Arxiu Comarcal. Els Consells Comarcals han de gestionar urgentment el retorn dels documents pertanyents a la comarca, avui dispersos, almenys microfilmats. Cal catalogar i inventariar tots els arxius de la comarca. Es demana alhora que els ajuntaments facilitin la tasca dels investigadors als seus arxius.

Patrimoni artístic
Necessitat d'inventariar tots els objectes artístics de la comarca. Ajudar els pobles petits a conservar-los i restaurar-los. Gestionar amb urgència el retorn de totes les peces artístiques pertanyents a la comarca i als seus llocs d'origen. S'exigeix el retorn immediat del retaule d'Abella de la Conca.

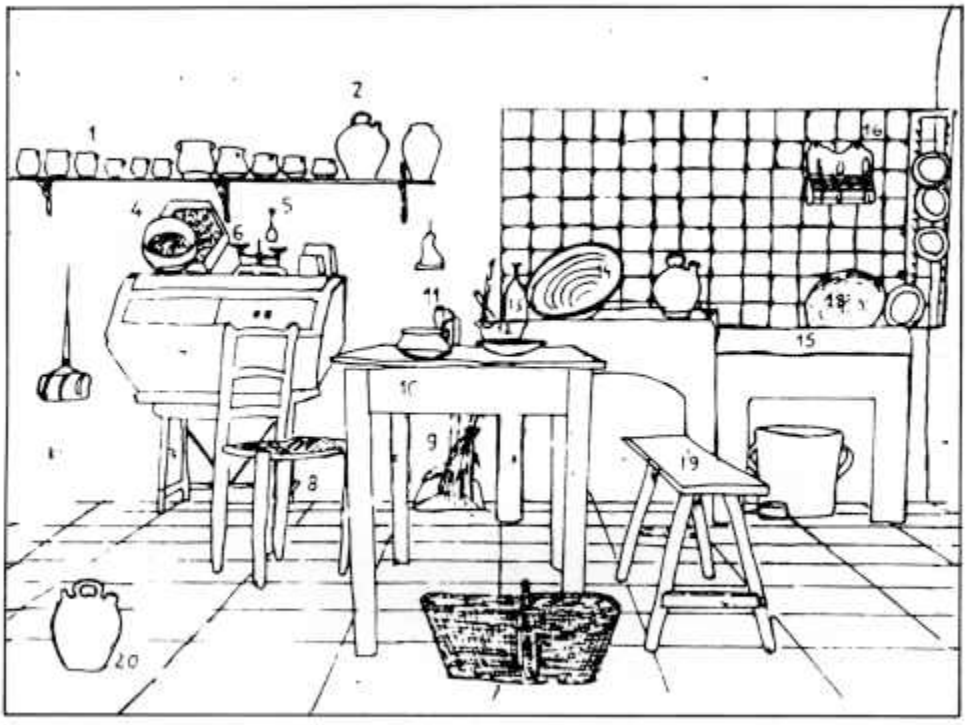

Patrimoni etnogràfic
Gestionar el retorn i col·laboració dels estris de la Casa Pallaresa al seu ambient original. Crear una exposició ambulant de diferents temes on a cada lloc s'enriqueixi amb aportacions locals. Promocionar la figura de Ramon Violant i Simorra.

Tradició oral
Cal recollir i difondre els treballs i aspectes lingüístics, literaris i musicals de la comarca. Iniciar la publicació de llibres per a nens de rondalles de la comarca. També emissió de discos i cassettes sobre cançons i músiques de la comarca.

Mitjans de comunicació
Que s'atengui en un departament específic als Consells Comarcals l'animació sòcio-cultural. Promocionar i vetllar per la premsa comarcal. Així com vetllar per donar una imatge més positiva de la comarca i demanar la total extensió de la xarxa telefònica a tota la comarca.

Entitats
Es decidí crear una Coordinadora amb els dos consellers comarcals de cultura i representants de totes les entitats de la comarca. Motivar el jovent de la comarca a la iniciativa i la participació. Crear la figura dels dinamitzadors culturals, nomenats pel Consells Comarcals i subvencionats per la Generalitat.

Fomentar la creació de patronats municipals de cultura. Els Consells Comarcals han de vetllar pel compliment de tot això.

Generals
Fer un butlletí de les entitats de la comarca. Que el Centre d'Estudis del Pallars desenvolupi totes les propostes d'aquestes jornades.

A hores d'ara la Generalitat s'ha compromès públicament a facilitar els catàlegs de monuments ja elaborats, ajudar econòmicament l'exposició ambulant d'etnografia, la publicació de llibres de rondalles i l'emissió de discos i cassettes de músiques pallareses. Així mateix s'ha compromés a pagar el sou del dinamitzador cultural. Aquest darrer punt va ésser el més polèmic, encara que per apretada majoria es va recolzar aquesta proposta. A nivell particular, penso que encara que sigui negatiu, això es contrarresta d'alguna manera amb que serà una persona de la comarca i, a més, controlada per gent de la comarca (Consells Comarcals). D'altra banda, penso que el temps els farà adonar de la inutilitat d'aquesta figura professional. Així mateix els representants dels Consells Comarcals es van comprometre públicament a crear la Coordinadora i a recolzar el dinamitzador cultural que les entitats proposessin.

Xavier Massot: és membre del Grup de Recerca de Cultura Popular de Ponent.

EL CENTRE D'ESTUDIS «JOAN BARDINA»

Vam començar a intimar amb el Centre d'Estudis JOAN BARDINA l'any '84, amb motiu de l'entrevista fet a l'Agustí Chalaux i publicada en el número 4 de VIA FORA! la qual us suggerim que tingueu present en llegir aquest article.
A partir d'aleshores hem anat coincidint més o menys sovint, col·laborant a estones i coneixent els nostres tarannàs mutus. Des de la subjectivitat que comporta una relació cordial, tot seguit us diem quatre coses del que és i vol ser Can Bardina.

El Centre d'Estudis «Joan Bardina» neix a partir del complex teòric elaborat durant anys per l'Agustí Chalaux, i de la necessitat de fer-lo públic i desenvolupar-lo. D'altra banda, el nom ve a ser un reconeixement de l'obra d'aquest pedagog de primers de segle que incansablement cercà i suggerí nous camins socials, econòmics i polítics. Així, entre d'altres coses, Can Bardina sintetitza i amplifica les idees de l'Agustí (les quals ell mateix considera «robades» d'altra gent) sobre economia i política, principalment, amb la intenció de fixar unes noves regles de joc com a hipòtesi per a un canvi social. Aquest treball d'investigació se centra en la racionalització de la moneda i en l'estudi dels aspectes «utilitaris» i «no utilitaris» de l'home.
Efectivament, a l'hora d'esbrinar les causes de l'actual desgavell i els instruments de què es val el poder per autoexercitar-se, ens trobem amb la irracionalitat del sistema monetari, basat en l'anonimat de la moneda, i amb les influències culturals i polítiques sobre el mercat. A partir d'aquesta constatació, sorgeixen les propostes d'erradicació de la moneda anònima, substituint-la per una moneda personalitzada, informativa i informatitzada, i de separació estricta entre activitats mercantils i no mercantils.
Per tal d'aprofundir en aquests aspectes i anar elaborant un nou disseny global de civisme, a Can Bardina funciona un grup de treball que el proppassat novembre va convocar una cinquantena llarga de persones que vam posar en comú comentaris, interrogants, etc. suscitats per la lectura dels materials aplegats sota el nom d'Alternativa Cívica. A partir d'aquesta trobada, i durant dos anys, s'obre un seminari periòdic amb l'objectiu de fer crítiques i aportacions al Disseny de Civisme, publicació que desenvolupa els temes plantejats en l'Alternativa Cívica.

A més d'aquest aspecte diguem-ne original del CEJB, aquest acull un seguit d'iniciatives, articulades al voltant d'equips d'estudi, debat i acció; ofereix diversos serveis, com ara d'impremta i d'informatització; i publica quaderns i llibres sobre economia, civisme,... temes tots amb vocació alternativa.
La vida de Can Bardina, com veieu, és prou intensa i per conèixer-la més a fons res millor que posar-vos-hi en contacte directament: **Centre d'Estudis Joan Bardina, carrer dels Almogàvers, 43. 08013 Barcelona. Telèfon (93) 300 00 67.**

Cerquem experiències i propostes alternatives d'arreu,
per intentar vertebrar unes noves regles de joc social
més netes, més lliures, més responsables, més solidàries.

Ens qüestionem sistemàticament totes les "teories" conegudes
però intentem aprendre d'elles allò que ens pot ajudar
a dissenyar les condicions d'un canvi social en profunditat.

Afavorim l'estudi d'alternatives,
proposant temes d'investigació,
debatent propostes presentades,
ajudant a fer públiques aportacions inèdites.

Oferim espais i mitjans de suport
per a reflexionar, debatre i actuar sobre
qualsevol tema d'interès social, ètic,
cultural, polític, econòmic, ecològic, nacional...

Entrem en contacte amb iniciatives semblants
del país i d'arreu del món,
amb viatges col.lectius,
i visites de petits grups,
intercanviant projectes i informacions.

I, tot plegat,
amenitzat amb sopars de pà amb tomàquet,
festes i xerinoles,
on compartir el més bell de la vida.

Centre d'Estudis
JOAN BARDINA

CONVERSA AMB CARLES CASTELLANOS

Carles Castellanos, enginyer de professió, treballa com a professor de traducció del francès-català a la Universitat Autònoma de Barcelona. Té l'atracció d'aquells que són conseqüents amb el que senten. La seva forma d'entendre i d'exercir la militància provoca al seu voltant sentiments molt diversos.

Nascut l'any '42 al barri de Sant Andreu de Barcelona, passa set anys de la seva infantesa intern al Cullell, «no valoro negativament aquella etapa de la meva vida. Els capellans eren gent bastant humana. La formació era rígida, però el tracte era pròxim, no hi havia el distanciament que hi ha amb els maristes o amb els jesuïtes». *L'esperit de lluita, però, no creu haver-lo rebut ni de la família ni de l'escola,* «des del punt de vista crític no em van donar res, va ser una presa de consciència bastant individual o d'entre d'alguns dels meus germans. El que sí que vaig tenir és l'autenticitat de les arrels, una certa base afectiva i no conflictiva familiar, i una formació rígida, i això és el que m'ha donat una certa estabilitat i un cert arrelament al país». *Torna a Barcelona per estudiar «Preu» i entra en contacte amb gent interessada pels temes que el preocupen. Als 18 anys comença a militar al Front Nacional de Catalunya. Des d'aleshores no ha parat: PSAN, PSAN provisional, IPC, i ara el Moviment de Defensa de la Terra.*

— Molts militants i lluitadors dels anys '70, són persones que avui han optat per formes de lluita més parcialitzades (ecologisme, feminisme,...) o s'han passat als partits que són al poder. En canvi, sembla que tu mantens la mateixa forma de «militant en servei permanent d'urgència».

— Potser el ritme sí que l'he canviat una mica *(riu)*, el cansament, més que el psicològic, el físic, influeix. Quan veus que els objectius s'allunyen més, t'has de reservar, no et pots cremar. Amb l'acabament del franquisme semblava que hi havia d'haver un canvi important i molta gent accelerava la lluita. Ara és normal que s'ho prenguin més tranquillament. En el que sí que jo continuo igual és en el posicionament. Continuo pensant que els objectius que ens vam traçar són vàlids i que a un polític li val veure les condicions objectives i no les condicions personals. I les condicions objectives són semblants a les anteriors i llavors la lluita ha de ser bastant semblant. L'únic que potser ara hi ha més mitjans, hi ha altres instruments que abans no es podien fer servir, però no hi ha cap raó de fons perquè s'hagi hagut de canviar el posicionament.

— L'MDT és un moviment assembleari que lluita per l'alliberament nacional i social dels PPCC. Ens podries matisar una mica què vol dir això d'alliberament nacional i social?

—En principi l'MDT no és un moviment que tingui totes les línies ben definides, és un moviment que té dos anys d'existència i encara està a la fase de debat intern. El que podem dir és que recull la majoria de les revoltes socials, com són l'alliberament dins l'àmbit del treball, l'ecologia, l'antimilitarisme, la lluita feminista,... En principi la definició contra l'opressió sí que està clarificada, el que encara no està prou definit és on es vol arribar. Un concepte important és, però, que plantegem bastant clarament el paper de l'Estat, i veiem que no assolirem la independència sense que hi hagi unes quantes bufetades. No fem un plantejament idealista, veiem que hi ha un Estat i unes formes de coacció i que no n'hi ha prou només amb paraules o amb mobilitzacions, creiem que cal utilitzar altres formes de lluita.

— Com ara?

— Qualsevol forma de lluita armada. L'MDT contempla la violència com una expressió més de la lluita i no creu que això sigui negatiu, ans al contrari. Creu que és un element més que s'ha de situar convenientment dins el ventall de formes d'acció. En principi pensem que la lluita armada juga un factor bastant clarificador (en segons quins moments, eh? perquè si és una acció equivocada com la d'Hipercor els efectes negatius poden ser molt grossos). La funció de la lluita armada és política, és fer política per altres mitjans i això ajuda a clarificar. D'aquesta manera podem veure quins sectors del Poder o quins sectors de l'Autonomia estan amb l'Estat i quins no ho estan o bé podem comprovar com en Jordi Pujol se sent més pròxim a la Guàrdia Civil que a Terra Lliure, ...i això ajuda bastant a clarificar perquè en la lluita normal això no es veuria.

— Creus que la gent se sent oprimida nacionalment i social?

— Hi ha una massa de gent que no té consciència d'opressió, però també penso que tot canvi no s'ha fet mai ni amb el 90, ni el 60 ni el 50 per cent de la gent. El fet és que la gent que ens mana són un 3%, aleshores només cal que siguem bastants més dels que manen per poder obstruir la política que fan. Crear-los problemes i generar una dinàmica en contra ja fa possible un canvi. És el fet de tenir la capacitat de canviar les coses, de crear unes dinàmiques que facin de resistència a la política oficial i que creïn unes noves formes de política.

— Per anar avançant en els vostres objectius quines eines utilitzeu?

— Normalment la mobilització. Mobilitzar la gent, fer-la participar en iniciatives concretes. Aquesta participació de la gent provoca un compromís i una presa de consciència i un cert enfrontament amb el sistema. En principi la base és la mobilització per problemes concrets: lingüístics, ecològics, etc. Penso que la conscienciació no pot avançar si no és a través d'experiències concretes. És el sentir-se oprimit que fa posicionar-se.

L'MDT treballa dins l'àmbit de les assemblees locals, comarcals i nacional, intentant articular aquests tres nivells. Després hi ha la consciència parcialitzada de cada front d'acció i això es va homogeneïtzant. Per exemple, fa un any l'MDT no tenia cap vinculació amb els Comitès de Solidaritat amb els Patriotes Catalans i actualment hi ha una estreta col·laboració.

A més de la mobilització hi ha tota una sèrie de nivells d'intervenció, hi ha la lluita reivindicativa i la lluita política. La lluita política és un instrument de suport a la lluita reivindicativa. La intervenció als ajuntaments o la participació a unes eleccions generals està subordinada a la lluita reivindicativa.

— Quina incidència té l'MDT als barris i com creus que la gent socialment oprimida acull una organització com la vostra?

— La majoria de la gent combativa ho acull bé, sobretot si tenen un sentit polític. L'MDT és un moviment que té un arrelament social bastant important, agafa sectors de joves oprimits socialment, podríem dir que l'extracció social prioritària és classe obrera o petit burgesa desclassada. Si féssim un cens veuríem que el 60% són aturats i la majoria no tenen una qualificació professional important. L'MDT fa una política d'intervenció als barris. Fa propostes de lluita als veïns, xerrades. Es preocupa per la problemàtica del barri. En molts casos, en un nivell de menys maduresa política, acostuma a prevaldre més l'agitació que no pas cap altra cosa, però la tendència és que la gent s'arreli més socialment, que estigui en les associacions, que es treballi en grups de joves. En principi s'actua com qualsevol grup d'esquerra.

— Quina mitjana d'esdat tenen els militants de l'MDT?

— Molt jove, uns 20 anys. Això explica que l'activitat principal sigui l'agitació, però la tendència és superar això i passar a altres accions. Hi ha algunes zones, com ara Girona, que hi ha més arrelament i això ha permès que fins i tot en alguns ajuntaments hi hagi gent de l'MDT o pròxima.

— Es diu que els joves independentistes només saben fer agitació i que no reben cap mena de formació. Com us plantegeu aquest tema?

— A la darrera assemblea nacional, la formació va ser un dels punts de debat principals. La tendència que va sortir minoritària presentada pel PSAN, defensava mantenir la situació actual: agitació i prou, agitació patriòtica i prou. Nosaltres veiem que això pot ser un suïcidi, que poden passar 10 o 15 anys d'aquesta manera i se'n pot anar tot a l'aigua perquè hi hagi un canvi econòmic, o menys crisi, o perquè es faci una maniobra d'integració de l'independentisme des de sectors pròxims, etc. Aleshores cal anar a la formació política i això ja s'està fent ara d'una forma bastant sistemàtica. En principi hem elaborat un programa on es toquen cinc temes: *el materialisme històric*, perquè la gent agafi esquemes d'anàlisi social sense que hagin de ser estrictament marxistes-leninistes, però sí que recullin elements d'anàlisi del marxisme, *l'independentisme*, com a fenomen polític i social, *l'anàlisi del patriarcat, les diverses formes de lluita* i *l'ecologisme*. Aquest programa de formació es farà per comarques i cada comarca en podrà adoptar una part.

— Com han acollit els joves aquesta proposta de formació?

— En principi bé. No és que estiguin entusiasmats, però en sectors importants es veu que la gent hi està interessada.

— Com estan les relacions amb d'altres moviments o grups que lluiten pels mateixos objectius que l'MDT?

— Amb aquests grups pròxims pot haver-hi problemes de línies polítiques i de formes de funcionament. Amb el PSAN, per exemple, no hi podem treballar (i estem convençuts que no només ens passa a nosaltres). El seu problema és pre-polític, és de forma de treball. Són gent que es pensen que són el centre del món polític i no saben escoltar l'opinió dels altres. A més, pensem que el seu projecte polític és absurd. El Front Patriòtic és bastant una bestiesa. Creiem que l'independentisme dels anys 60 s'ha anat clarificant com un moviment en procés de ser una alternativa popular, i sortir ara amb eslògans antediluviants només pot servir per ressuscitar sectors com Estat Català o psicoestetes o gent d'aquests que estaven arraconats i que el PSAN els ha donat bufera.

Amb la Crida hi ha problemes en qüestions de línia política. Hi ha hagut alguns enfrontaments per la manera de veure les coses. La Crida dóna molta importància a la consciència endarrerida de la gent, és molt sensible a la consciència més general, però en canvi no accelera prou els moments de clarificació.

— Creus que una postura més radical és més efectiva de cara a la sensibilització de la gent?

— A la llarga sí. Crec que el fet d'anar a l'arrel de les coses és més efectiu. De vegades sembla que les coses més fluixes, més suaus, són millors, però en moments crucials convé denunciar els fets, i això ajuda bastant a avançar. Si més no aquesta és la nostra experiència. La Crida és un grup que dóna poca importància a la lluita ideològica i es deixa portar massa pel pragmatisme.

— En molts pobles i barris són les mateixes persones les que treballen en la Crida o en l'MDT. Quina és la diferència entre aquestes dues organitzacions?

— Amb la gent de base hi ha poca diferència perquè en principi són els mateixos sectors. Però sí que hi ha una certa especialització. La Crida es dedica més a accions cíviques i culturals i l'MDT es dedica a tirar endavant una línia política. En aquests moments sembla que sigui més una especialització de funcions que de diferència política de línia. El que sí que seria interessant fóra que pogués haver-hi una certa coincidència de projectes, però crec que tant a l'MDT com a la Crida ens falta bastant de discutir políticament. La Crida té tendència a portar una lluita menys conflictiva i l'MDT creu que el conflicte ajuda a clarificar, no té por de clarificar políticament, però té massa poc en compte la seva imatge política. El punt clau fóra fer crítica política i tenir una imatge clara. Potser a la llarga podrem confluir... tot i que depèn, perquè són moviments molt complexos, amb una gran diversitat al seu interior, i no sé ben bé si pot arribar a haver-hi confluència, el que sí que es pot dir és que actualment hi ha més bones relacions.

— Se sent parlar menys dels Grups de Defensa de la Llengua. Encara estan actius?

— En principi hi ha hagut una certa crisi en els Grups pel fet que l'enquadrament militant l'ha absorvit molt l'MDT, però es continua treballant. Ara s'està plantejant una campanya per l'exempció de l'assignatura de llengua espanyola com a estudi obligatori. Aquesta campanya també la farà la Crida.

— La fareu junts?

— Sembla que sí que es podrà impulsar conjuntament al si de la Coordinadora per la Normalització Lingüística per l'Ensenyament.

Eulàlia Castanys

Des d'ara anirem publicant, agrupades temàticament, les recensions de tots aquells articles que, malgrat que no apareixeran al VIA FORA! us els podem servir en versió original o traducció catalana fotocopiada. D'aquesta forma, el potencial d'informació d'aquesta publicació augmentarà considerablement per a tots vosaltres. Només cal que ens feu arribar la comanda d'articles del vostre interès i, en un temps prudencial, us els servirem a casa vostra per correu, a canvi del preu de les fotocòpies i el franqueig postal. Bon profit!

DESENVOLUPAMENT I TERCER MÓN

13. *ALOP-Trabajando por Latinoamérica*. Publicat a IKFDA Dossier, núm. 61. Suïssa, setembre-octubre 87. Llengua original: espanyol.
Es tracta d'un treball explicatiu de les tasques que porta a terme l'Associación Latinoamericana de Organizaciones de Promoción (ALOP).
Aquest organisme agrupa diferents entitats no governamentals de diferents països de Sudamèrica i desenvolupa accions de suport, solidaritat i de promoció dels sectors populars, tant els de l'àrea rural com els suburbials de les grans ciutats.
Actualment l'ALOP, agrupa 17 «organizaciones de promoción» (OPS), de 13 països diferents. La búsqueda de noves maneres de gestió, la superació de les formes no participatives de direcció, l'accés alternatiu al saber i a la producció de coneixements, la generació de noves formes productives com alternativa a les formes convencionals de treball, etc., són alguns dels camps d'acció i dels objectius pels quals lluita l'ALOP.

14. *ENDA-Acció a favor dels pobles més amenaçats culturalment*. Publicat a IFDA Dossier, Suïssa, núm. 62, novembre-desembre 1987. Llengua original: francès.
Són moltes les amenaces que hi ha sobre nombrosos pobles, molts dels quals es troben en un veritable perill, pel fet de la desproporció existent entre la gravetat d'aquesta amenaça i la seva possibilitat per resistir-s'hi.
ENDA, d'ençà de 1976 s'ha solidaritzat amb els problemes que pateixen aquests pobles, tot organitzant trobades que els ha permès de mesurar la gravetat de la situació i la dificultat que hi ha per donar-los suport.
A partir de l'organització d'un seminari el 1981 sobre els problemes de la selva i els seus habitants, ENDA decideix, a la reunió de Casablanca el 1982, que aquesta problemàtica sigui un dels seus eixos d'activitat com a organització.
ENDA també dóna suport a tot un conjunt d'iniciatives orientades a pal·liar l'amenaça cultural que pesa sobre nombrosos pobles.

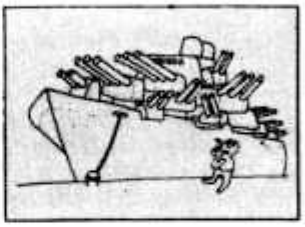

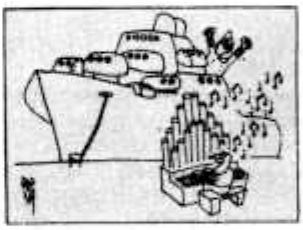

NO VIOLÈNCIA/OBJECCIÓ DE CONSCIÈNCIA

3. *Seminari internacional «Posar fi a la guerra Iran-Irak»*. Publicat a IFDA Dossier, núm. 59. Suïssa, maig-juny 87. Llengua original: francès.
Informa sobre el seminari internacional realitzat el febrer de 1987 a El Caire, convocat per l'Organització de la Solidaritat dels Pobles Afro-asiàtics i el Consell Mundial de la Pau.
Hi van participar representants de més de 30 països i associacions no governamentals.
El seminari va analitzar els diferents aspectes d'aquest conflicte, donant suport, els participants, a les resolucions de les Nacions Unides i del Moviment de Països No Alineats.

FEMINISME

1. Nita BARROW: *El «WOMEN'S FORUM'85» de Nairobi. Una avaluació*. Publicat a IFDA Dossier núm. 54. Suïssa, juliol/agost. Llengua original: anglès.
Amb més de tretze mil participants l'any 1985 va tenir lloc a Nairobi (Kènia) aquest «Fòrum de les Dones», en ocasió de la Conferència de les Nacions Unides i, en part, com a cloenda de la «Dècada de la Dona» promoguda per l'ONU. Nita Barrow, una de les organitzadores del fòrum, fa un balanç del seu funcionament i dels reptes que, a hores d'ara, la particular situació de la dona té plantejada arreu del món.

2. *Dones sota lleis musulmanes*. Publicat a IFDA Dossier, núm. 60, Suïssa, juliol-agost 87. Llengua original: francès.
Informa de les conclusions a què van arribar en una reunió dones del Sudan, Egipte, Pakistan, Sri Lanka, Nigèria, Algèria, Tunissia i Marroc, del 18 al 24 d'abril de 1986.
Es van debatre temes d'economia política de les dones, la història de la seva lluita i l'estatut de les dones en els diferents sistemes legals.
Al final van fer la Declaració de grup de les dones musulmanes —Declaració de Lahore—. «Les dones musulmanes d'Algèria, Bangladesh, Canadà, Malaísia, Pakistan, Filipines i Sri Lanka, criden l'atenció als governs dels països de minories musulmanes sobre la situació crítica de les dones divorciades, separades de llurs fills a partir de certa edat. En el sistema patriarcal que preval en aquestes societats, milions de dones estan privades del dret de custòdia de llurs fills.
»Demanem, doncs, als governs pertinents, d'introduir una legislació progressista i humanitària per posar fi a aquesta discriminació».

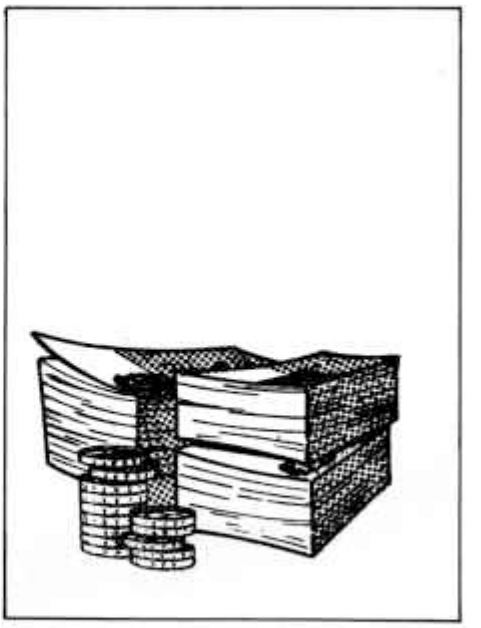

ECONOMIA

12. *Anuari de gestions econòmiques alternatives*. Publicat a IFDA Dossier, núm. 59. Suïssa, maig-juny 87. Llengua original: francès.
Dóna informació sobre l'Anuaria de gestions econòmiques alternatives, editat per l'Agence de Liason pour le Développement d'una Economie Alternative (ALDEA), 28 bd. de Sébastopol, 75004 Paris, France.
Aquesta publicació ha estat editada durant el primer semestre del 1987 i és fruit de les conclusions a què es va arribar en una trobada organitzada per ALDEA el 1985 i on van participar-hi una cinquantena d'organismes diferents.
La crisi engendra novetat. Una mica per tot arreu apareixen noves iniciatives que constitueixen l'esforç d'una societat. Tanmateix, l'economia alternativa no podrà desenvolupar-se si no hi ha uns vincles entre els seus diferents creadors, productors i consumidors.
L'Anuari és presentat en forma de fitxer, classificat per zones geogràfiques i per sectors productius i s'actualitza periòdicament.

13. *Aproximació a l'Economia Social*. Publicat a ALTERNATIVES WALLONES, núm. 44. Llengua original: francès.
En aquest article la Fondation André Oleffe aporta el seu punt de vista al debat sobre Economia Social. Remarca l'objectiu d'aquest tipus d'economia i demana responsabilitats als poders públics pel que fa al desenvolupament d'aquest tercer sector.

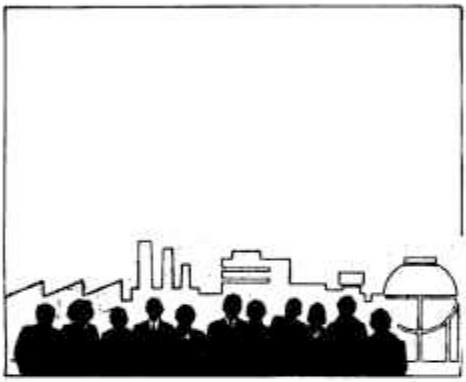

MOVIMENTS COOPERATIUS

16. *Debat sobre les cooperatives de treball al Quebec*. Publicat a ALTERNATIVES WALLONES, nú, 45. Llengua original: francès.
Resum d'un debat que es va celebrar al maig del 86 a Montreal, dins d'un fòrum sobre les cooperatives de treball. El fòrum, organitzat pel Groupe d'Intervention et de Recherche en Economie Social du Québec (GIRESQ), tenia com a objectiu, analitzar el fenomen de les cooperatives de treball a Quebec i donar a conèixer els eixos més importants d'aquests organismes.

17. Denis HORMAN: *AGRISAN, una cooperativa d'agricultors de la regió d'Ath i de Collins*. Publicat a ALTERNATIVES WALLONES, núm. 46. Llengua original: francès.
Fa dos anys, tres agricultors de la regió d'Ath, després d'haver participat en accions sindicals camperoles, van decidir organitzar-se amb l'objectiu de cultivar productes de qualitat i de comercialitzar-los sense intermediaris. El projecte inicial s'ha convertit en dues cooperatives, AGRISAN i COPROSAIN, que donen feina a 17 agricultors-cooperadors, més uns quants productors i alguns assalariats. L'article és una entrevista amb Jean Frison, un dels principals animadors de la cooperativa AGRISAN.

18. Benoît DRAZE: *Notícies de «1001 choes à faire»*. Publicat a ALTERNATIVES WALLONES, núm. 44. Llengua oficial: francès.
«1001 hores à faire» és una empresa que va ser creada el setembre del 83. El seu objectiu és buscar sortides per als joves sense qualificació laboral, en atur. Mitjançant programes de formació, treballen per aconseguir que aquests nois i noies, a qui la societat els dóna com a única sortida la delinqüència, la droga, la mendicitat i la presó, descobreixin les seves qualitats i puguin trobar el seu lloc dins la societat.

Dels joves que fins ara han passat per l'empresa, dues terceres parts han seguit fins el final el període de formació i un 40% ha trobat feina amb contracte de treball. L'empresa s'autofinancia amb l'esforç del seu treball: camps de treballs de fusteria, de construcció, de lampisteria, d'electricitat i de pintura. A més a més hi ha quatre projectes a la vista:
— la fabricació de productes de formigó
— el lloguer de vehicles d'ocasió
— un servei de petits transports de tota classe de gèneres
— un taller de posta a punt de vehicles
Si voleu connectar amb ells, aquesta és la seva adreça: «1001 choes à faire», enterprise d'apprentissage professionel. Rue Petite Foxhalle, 143 b, 4400 Herstal.

MÉS SOBRE L'INDEPENDENTISME

És força simptomàtic que en el VIA FORA! que en principi és una publicació de cultura popular, apareguin en els darrers números articles que es refereixin al moviment independentista català. Per ampliar el ventall d'opinions expressades fins ara, m'agradaria aportar algunes consideracions des del punt de vista de la meva militància en el Moviment de Defensa de la Terra.

En primer lloc, voldria situar el marc polític general: l'estat espanyol és reformat per la Constitució de 1978 i, articulat en Comunitats Autònomes, com a mitjà de dividir i desintegrar Catalunya. Espanya ha incorporat als respectius àmbits de govern (el PSOE a nivell estatal, CiU i PNB a nivell autonòmic), els sectors politics (la social-democràcia i el nacionalisme burgès) que han legitimat la reforma i han permès l'ampliació de la base social del sistema de dominació capitalista espanyol. Vull dir amb això, que el protagonisme de CiU i el PSOE s'explica fonamentalment en funció que són l'expressió política dels interessos del bloc social dominant, necessitat que hi hagi algú que ofereixi una opció «realista» (possibilista) a l'irresolt problema de l'opressió nacional i de classe que és l'essència del mateix estat espanyol.

M'he estès una mica en aquesta consideració inicial per intentar demostrar que cap esperança d'avanç cap a la independència es pot esperar de CiU. És un partit regionalista que dóna per definitivament espanyolitzats o afrancesats el territori català no comprès en les quatre provincies que administren amb el vist i plau d'Espanya. L'actitud servil i col·laboracionista d'en Pujol, enfrontat amb l'independentisme (atacant l'expressió més combativa del conjunt del moviment que és Terra Lliure) és clara i inapel·lable. L'autonomisme és una via morta.

La segona consideració molt lligada a la definició anterior és una afirmació: l'independentisme ha de saber identificar quina és la seva base social sobre la qual ha de construir la seva alternativa global al sistema. Avui, l'independentisme militant, està integrat majoritàriament per gent jove, fills de treballadors i concentrats majoritàriament al voltant de la Conurbació de Barcelona. La nostra base social és, no obstant, més ampla, arriba a les classes mitjanes urbanes i una franja no menyspreable de treballadors a les comarques centrals del Principat i en general sectors populars no estrictament obrers arreu del país.

Aquesta base sociològicament independentista, no té encara un comportament electoral d'aquest signe, sinó que està hegemonitzada pel possibilisme convergent a falta d'una opció radicalment diferent i dotada de sentit estratègic (una opció independentista ferma, amb la credibilitat que va mancar al BEAN o a NE, i que tampoc no té avui la renovada ERC).

El MDT intenta adreçar-se a la base social de l'independentisme amb la voluntat de superar querelles internes que només tenen per objectiu separar-nos de la línia directa de lluita contra l'estat, que caracteritza el nostre moviment des de 1979 ençà. Per això, intentem fer comprendre a tothom la necessitat de bastir un front patriòtic concretat en quatre punts que hauríem de fer tan coneguts com ho foren els de l'Assemblea de Catalunya fa anys.

— unificació de Catalunya
— acceptació de totes les formes de lluita
— defensa dels interessos del poble treballador català.
— independència nacional.

Josep Vilaseca i Tarragonès

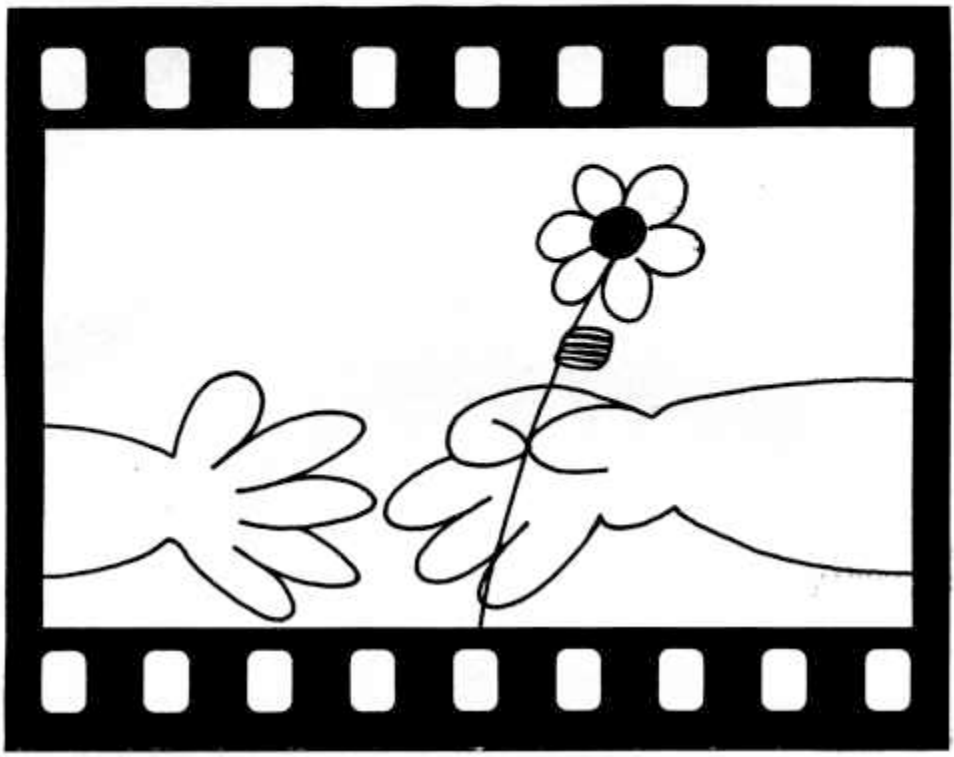

«VI PREMI SERRA I MORET»

PER A OBRES QUE ANALITZIN EL CIVISME O EN FACIN UNA DESCRIPCIÓ PER A GUIONS DE CURTS-METRATGES DE TEMÀTICA CÍVICA

BASES

1

Poden optar a aquest premi aquelles obres literàries que tractin el civisme en alguns dels seus aspectes o bé en facin una descripció global o una anàlisi prospectiva. També poden participar-hi els guions per a curts-metratges amb la mateixa temàtica.

2

Els treballs que s'hi presentin hauran de ser d'una extensió mínima de 100 fulls DIN A-4 quant a les obres; els guions seran per a un curt-metratge de 10 a 15 minuts, tots escrits a màquina i a doble espai.

3

Tant les obres com els guions hauran de ser inèdits i no han d'haver tingut cap beca ni ajut per a la seva elaboració.

4

Els premis seran de 300.000,— ptes. per a les obres i de 200.000,— per als guions. L'original de l'obra premiada quedarà propietat de l'autor, que podrà disposar-ne i haurà de fer constar en publicar-la que ha estat guanyadora del premi per a obres de civisme Serra i Moret. Pel que fa al guió, el Servei d'Acció Cívica podrà realitzar-lo i difondre'n còpies sense limitació, fent constar, però, el nom de l'autor i que el guió ha estat guanyador del premi Serra i Moret.

5

Els treballs s'hauran d'enviar a Acció Cívica, pl. Antoni López, 5, 3r. 08002 Barcelona. El termini de presentació serà el 31 de gener de 1988 i es concedirà el 23 d'abril, dia de Sant Jordi, del mateix any.

6

El jurat serà format per:
Albert Abril
Antoni Amorós
Joaquim Ferrer
Pere Fontan
Ignasi Garcia i Clavel
Antoni Kirchner
Josep Valverdú

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència
Acció Cívica

Barcelona, 11 de setembre de 1987

EDITORIAL

3 DEL COMPROMÍS AMB LES PASSIONS 3

I...

5 DEMOCRÀCIA ECONÒMICA. Xavier Tudela 5

ALTRAMENT

6 OPCIONS (2). Jeremy Rifkin 7
8 EL FINANÇAMENT DE LES COOPERATIVES DE PRODUCCIÓ I DE LES EMPRESES ALTERNATIVES. Denis Horman 10

REUS, PARÍS I LONDRES

11 XII JORNADES INTERNACIONALS DEL C.I.E.M.E.N 11
12 CHIMAY, EL MONDRAGON VALÓ? Max Delespesse 15

SOTA LA PLOMA

16 SOBRE EL VOLUNTARISME 18

RELLIGATS

19 EL BOLET I LA GÈNESI DE LES CULTURES. Josep M. Fericgla 19

CADA TERRA FA SA GUERRA

20 JORNADES DE DEBAT SOBRE LA PROBLEMÀTICA CULTURAL AL PALLARS. Xavier Massot 21
22 EL CENTRE D'ESTUDIS «JOAN BARDINA» 23

A LA INTEMPÈRIE

24 CONVERSA AMB CARLES CASTELLANOS 26

AMB PÈLS I SENYALS

LA BANYA DE BOU